

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - Φύλ. 13 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 28 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 558

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΑΣ ΑΚΡΟΑΤΗΣ. Μιά διάλεξη γιά τὸ Μαβίλη.
Ο ΑΣΕΡΦΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Καὶ πάλι γιά τὴν Κυ-
βερνητικὴ πολιτικὴ.
Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ. Ὑστερ' ἀπὸ τὴς προχθεσινῆς δηλώσεως.
ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ. Βοιωτία.
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-ΓΓΕΡΣΤΑΜ. Τὸ βιβλίον τοῦ μικροῦ
ἀδερφοῦ (συνέχεια).
CONFALONIERE Η: Ἀνταπάντησι.
ΜΑΡΙΑ ΣΑΜΟΓΑΗ. Μορφῆς περιστατικῆς.
ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ἀντίχριστος.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. Ο.ΤΙ ΘΕΛΑΤΕ. ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑ-
ΤΟΣΗΜΟ.

ΜΟΡΦΕΣ ΠΕΡΑΣΤΙΚΕΣ

Μορφῆς ποὺ σὺν ὀνειράτω
Γοητευτικὰ σὰς εἶδα
Καὶ σύντομα καὶ ἀγύριστα,
Μορφῆς περιστατικῆς,
Ἄλλες μὲ γέλιο ξένοιαστο,
Γέλιο γεμῆτο ἐλπίδα,
Κι ἄλλες μὲ κάποιον πένθιμον
Γαλήνην, σκεπτικῆς,

Μορφῆς ποὺ σὰς ἀγάπησα,
Ξεχωριστῆς γιά μένα,
Ποῦ τάχα τώρα βρῖσκεστε,
Σὲ ποιά μεριά τῆς γῆς;
Ἄκόμα τάχα μένουνε
Τὰ κάλλη σας παρθένα
Καὶ τὴ λευκὴ στοροπίζουνη
Λαμπράδα τῆς αὐγῆς;

Ἢ μήπως σὰς ἀλλάξαν
Τὰ βύσανα, τὰ χρόνια
Καὶ τὴ δροσιὰ σὰς πήρανε
Τῆς νιότης καὶ τὸ φῶς;
Ἄλλοίμονο, ἴσως γείρατε
Στὴ νύχτα τὴν αἰώνια
Καὶ πέθανε τὸ γέλιο σας
Κι ὁ πόνος ὁ κρυφός.

Μορφῆς, δὲν ξέρω τί εἶτανε
Γραμμῆνο σας νὰ βροῖτε,
Ἦσσις ποὺ τὴν ἀτόκοσμη
Μοῦ δώσατε χαρὰ,
Μὰ στὴν ψυχὴ μου πάναγνες,
Ἦραιες σὺν τότε ζῆτε,
Κι ἀπὸ τὸ χρόνο ἀπείραχτες
Κι ἀπὸ τὴ συμφορὰ.

ΜΑΡΙΑ ΣΑΜΟΓΑΗ

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗ- ΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἐκκολουθώντας τὴν ἔρευνα γιά νὰ βρούμε, ποιά
εἶν' ἡ Κυβερνητικὴ πολιτικὴ, ρίχνουμε μιά ματιὰ στὰ
ὄργανα τῆς Κυβερνήσεως.

Γράφει στὸ χτεσινὸ τῆς φύλλο ἡ «Ν. Ἡμέρα»:

«Συμφέρον καὶ ἡμῶν εἶναι νὰ δημιουργηθῆ μία
ἰσχυροτάτη βαλκανικὴ Δύναμις, ἣτις νάνταταχθῆ κατὰ
τῆς ἐν Ἀνατολῇ διεσόδου τοῦ Αὐστρογερμαντισμοῦ.
Διότι ἐπικράτησις ἐν Ἀνατολῇ τοῦ Αὐστρογερμανι-
σμοῦ εἶναι ἐπικράτησις τῶν Τούρκων, ἰσχυροποίησις
δὲ αὐτῶν εἶναι καταστροφικὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου.
Ἐπομένως τοιοῦτος συνδυασμός, δι' οὗ θ' ἠπετρέπετο
ἡ ἐν Ἀνατολῇ ἐπικράτησις τῆς Διπλῆς Συμμαχίας, θὰ
ἠσφαλίζετο δ' εἰς ἀντίθετον ἡ ἐπικράτησις τῆς Συνεν-
νοήσεως, θὰ ὠφέλει τὴν Ἑλλάδα σημαντικῶς, ἣτις θὰ
ἠδύνατο νὰ πομπλέπη μετ' ἀσφαλείας τότε εἰς τὴν φι-
λιαν τῆς Ἀγγλίας κυρίως, τὰ συμφέροντα τῆς ὁποίας
ἐν τῇ Μεσογείᾳ δὲν ἔρχονται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ
συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.»

Κάθε λογικὸς ἄνθρωπος ὕστερ' ἀπ' αὐτὴ τὴν ὁμο-
λογία δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ συμπεράνη: Λοιπὸν ἡ θέσις
τῆς Ἑλλάδος ἔτσι ἢ ἄλλοιῶς εἶναι στὸ πλευρὸ τῆς Ἀγ-
γλίας καὶ τῶν συμμάχων τῆς, ποὺ πολεμοῦν τοὺς
Τούρκους καὶ τὸν Αὐστρογερμανισμό. Κι ἀφοῦ εἶν'
ἔτσι, χρεὸς ἔχει ἡ Ἑλλάδα ὄχι μόνο μὲ τὰ λόγια νὰ
εἶναι στὸ πλευρὸ τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ καὶ θετικῶς νὰ
συντελέσῃ γιά τὴ συντριβὴ τῶν Τούρκων καὶ εἴτε μο-
ναχῆ, ἂν γίνεται, νὰ κηρυχθῆ συμμάχισσα τῆς Entente
εἴτε μὲ τοὺς γείτονές τῆς, ἂν δὲν μπορεῖ μονάχη. Καί,
ἂν χρειάζεται τὸ δεύτερον καὶ ἔξερη ὅτι δύσκολο νὰ συμ-
φωνήσῃ μὲ τοὺς ἀχόρταγους γείτόνους δίχως μερικῆς
παραχωρήσεως, πρέπει νὰ σκεφθῆ ὅτι μπορεῖ νὰ ἔρθῃ
στὴν ἀνάγκη νὰ τις κἀνῆ τις παραχωρήσεις. Καὶ πρέ-
πει, ὅταν πειθῆ ἔρθῃ στὸ ἀπροχώρητο, νὰ δεχθῆ καὶ νὰ

τις πραγματοποιήσῃ, ἀφοῦ εἰχως αὐτὰς δὲ θὰ ὑπάρχη σωτηρία γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Τουρκίας κι ἀφοῦ ἡ σωτηρία αὐτουνοῦ ἀξίζει ἀμέτρητες φορές περισσό-τερο ἀπ' τὸ κομμάτι ποῦ μὲ ἀσφάλειες καὶ ἀποζημιώσεις μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ παραχωρήσουμε.

Ἔτσι δὲν ἔπρεπε μὲ κάθε λογικὸ ἄνθρωπο νὰ συμπεράνῃ κ' ἡ ἡμερίδα ;

Καὶ θάπρεπε ἔτσι νὰ κάνῃ ἡ Ἑλλάδα κ' ἔτσι νὰ σκεφτῇ καὶ ἂν ἐπρόκειτο μονάχα γιὰ τὴν ἀπλῆ σωτηρία τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Μὰ δταν πρόκειται μὲ τὴ συμμετοχὴ μας στὸν ἀγῶνα—ἀφοῦ κατὰ τὴν ὁμολογία τῆς «Ν. Ἡμέρας» σὲ τέτια περίσταση «θὰ ἠσφαλίζετο ἡ ἐπικράτησις τῆς Συνεννόησεως» — καὶ νὰ λευτερώσουμε ἓνα τοῦλάχιστο ἑκατομῦριο Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ νὰ κερδίσουμε ἕδαφος Ἑλληνικὸ ἴσο μὲ τὸ σημερινὸ βασιλεῖό μας ; Πόσο περισσότερο ἔπρεπε νὰ τονίσῃ στὸ συμπέρασμα ποῦ θάπρεπε νὰ βγάλῃ μὲ κάθε λογικὸ ἄνθρωπο κ' ἡ «Ν. Ἡμέρα» ὅτι γιὰ τέτιο λόγο καὶ τέτιο σκοπὸ κ' ὑπέρτατη ἀνάγκη εἶναι καὶ ἀξίζει ὅσο νὰ πῆς νάγωνιστοῦμε μ' ὅλη μας τὴ δύναμη καὶ στὴν ἀνάγκη νὰ κόψουμε, ὅσο κι ἂν μᾶς πονῇ, καὶ κομμάτι ἀπ' τὸ ἕδαφός μας ;

Μ' ἀντὶς νὰ κάνῃ αὐτό, τί λέει ἡ «Ν. Ἡμέρα» ; Λέει : « Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη ὑπῆρχον ἐλπίδες νὰ ἐπιεκταθῇ ἡ Ἑλλάς, συμφώνως πρὸς μυχιούς ἐθνικοὺς πόθους, πρὸς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, πάλιν δὲν θὰ ἦτο δικαιολογημένη ἡ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν παραχώρησις » (κόβουμε μιὰ λέξη, «τῆς Μακεδονίας», γιὰτ' εἶναι κακόπιστο νὰ λέμε ἔτσι γιὰ μιὰ μικρὴ γωνιά).

Μ' ἀφοῦ δὲ δέχεται καμμιά παραχώρησις — καὶ ποιός, παρακαλοῦμε, τὴ δέχεται ἔτσι στὰ καλὰ καθύμενα ; Ὁ Βενιζέλος μήπως ; — συμπεραίνει τοῦλάχιστο ὅτι γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρέπει νὰ τολμήσουμε νὰ βγοῦμε καὶ μόνοι ἀπ' τὴν οὐδετερότη καὶ γίνεται ὑπέρμαχος τοῦ Βενιζέλου, ποῦ τελευταία ἀκριβῶς γιὰ τοῦτο ἀγωνίστηκε ; Καὶ χτυπάει κείνους ποῦ δὲ δέχτηκαν ὡς δυνατό οὔτε μιὰ μόνο μεραρχία νὰ δώσουμε γιὰ νὰ κηρυχτοῦμε σύμμαχοι τῆς Entente ; Ἄμ δὲν τὸ κάνει ; Ἀκοῦστε τὴν. Ἀφοῦ εἶπε πῶς εἶν' ἀδύνατο νὰ γίνῃ καμμιά παραχώρησις, θγάζει ἓνα γριφώδικο, μὰ κ' εὐκολόνοιωστο, συμπέρασμα : « Ἄρα », λέει, « αἱ σκέψεις αὐταὶ, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰς, ὡς ἀντιλήψεις τῆς πολιτικῆς τῆς προκατόχου κυβερνήσεως δέον νὰ κριθοῦν καὶ ἀπὸ τιοαυτῆς ἀπόψεως καὶ θὰ κριθοῦν ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καλουμένου διὰ τῶν ἐκλογῶν νὰ ἐκφέρῃ γνώμη, ἐὰν ἀσπάζεται ἢ ὄχι τὰς ἀντιλήψεις τῆς προκατόχου κυβερνήσεως περὶ παραχωρήσεων, ἐν συνδυασμῷ μάλιστα μὲ νέους πολέμους καὶ νέας θυσίας ».

Δηλ. τὸ ἄρθρο τῆς «Ν. Ἡμέρας» λέει μὲ λίγα λόγια τὰκόλουθα : « Ἡ σωτηρία τοῦ Ἑλληνισμοῦ βρίσκεται σ' ἓνα Βαλκανικὸ Σύνδεσμο σύμμαχο τῆς Συνεννόησεως. Ὁ Βαλκανικὸς αὐτὸς Σύνδεσμος δὲ γίνεται ἄλλοιῶς—ὅσο καὶ ἂν τὸ θέλομε—παρά, ἂν κάνῃ

παραχωρήσεις ἢ Ἑλλάδα. Παραχωρήσεις ὅμως ἢ Ἑλλάδα εἶναι ἀδύνατο νὰ κάνῃ. Λοιπὸν ὁ σωτήριος γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸ Βαλκανικὸς Σύνδεσμος εἶνε πρᾶμα ἀκατόρθωτο κατὰ τὴν κυβερνητικὴ πολιτικὴ καὶ κατορθωτὸ μόνο μὲ τὴν πολιτικὴ τοῦ Βενιζέλου. Λοιπὸν νὰ δῶστε μαῦρο τοῦ Βενιζέλου ».

Τὰ ἴδια λένε καὶ οἱ χτεσινὲς « Ἀθηναί ». Ὅτι ἡ ἔμπειρος προέρχεται ἀπὸ τὴν ἴδια θολὴ πηγὴ εἶναι περὶττὸ νὰ βουτήξουμε καὶ στὸ βουρκο τοῦ «Χρόνου» καὶ τοῦ «Σκρίπ» καὶ τῆς «Ἀστραπῆς» γιὰ νὰ τὰνακαλύψουμε. Τὴν ἔχουμε τέλος πάντων χειροπιαστὴ τὴν κυβερνητικὴ πολιτικὴ.

Ἡ Κυβέρνησις σωτηρία τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲ ζητάει. Ἄπαγε τῆς βλασφημίας ! Ἑλληνισμὸς κ' ἐθνικὰ δίκια κ' ἑλληνικὲς χώρες ἄς πᾶνε στὸ διάλογο, λέει. Εἶναι ἰσοδύναμα μὲ τὸ Βελουχιστάν ! Ἔτσι συμπεραίνουμε, ἀφοῦ τὰ ὄργανά τῆς δὲ μᾶς δείχνουν τρόπο σωτηρίας καὶ στὸ μόνο τρόπο π' ἀναφέρουνε, ποῦ θὰ μπορούσε κατὰ τὴν ὁμολογία τους νὰ φέρῃ τὴ σωτηρία, βάζουνε ἀνυπέβλητο φραγμὸ. Ἀλλὰ τί ζητάει λοιπὸν ; Ζητάει νὰ κριθοῦν οἱ σκέψεις τοῦ Βενιζέλου «αὐτὰ καθ' ἑαυτὰς» ! Νὰ μὴν κρατήσουμε σημεῖωσις ὅτι θὰ παίρναμε τὴ δυτικὴ Μικρὴ Ἀσία καὶ θάχαμε μέρος στὴ διοίκησι τῆς Πόλης μὲ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴ νίκη τῆς Συνεννόησεως κι ὅτι αὐτὴ ἡ νίκη γίνεται πιθανώτερη μὲ τὴν παραχώρησις ποῦ θὰ κάναμε τυχόν κ' ὅτι θὰ σήναμε ὅποσδήποτε τὸ βουργάρικο μίσος καὶ ἔχαμε ἀλογάριαστα οἰκονομικὰ ὠφελήματα ἀπὸ ἓνα Βαλκανικὸ Σύνδεσμο καὶ μεγάλου ἐξαλάφρωμα ἀπὸ στρατιωτικὰ βάρη. Νὰ κρίνουμε μονάχα ἔτσι : Μωρὲ τὴν Καβάλλα θέλει νὰ παραχωρήσῃ ὁ Βενιζέλος ; Μαῦρο τοῦ προδότη !

Τί κι ἂν φωνάζει ἡ ἀλήθεια ὅτι ὁ Βενιζέλος τὴν παραχώρησις τὴν εἶχε μόνο στὰ κατάδαμα τῆς σκέψεως του κρυμμένη καὶ θὰν τὴ διαπραγματευότανε στὴν ἐσχατὴ ἀνάγκη, καὶ μόνο μὲ τοὺς ἔρους ποῦ ἀρδιάζει στὸ γράμμα του πρὸς τὸ Βασιλεῖα, δηλ. ἔταν καὶ ἂν θὰ παίρναμε τὴ Μικρὴ Ἀσία κι ἔταν θὰ γίνονταν ὅλα τὰ χρειαζόμενα ; Ἡ Κυβέρνησις τοὺς σβίγει ἔλους αὐτοὺς τοὺς ἔρους—κύττε. τὰ κακόπιστα ἄρθρα τοῦ κυβερνητικοῦ τύπου—ἡ τοὺς χαρακτηρίζει παραμύθια καὶ πραγματικὴ καὶ ἄμεση κηρύχνει μόνο τὴν παραχώρησις. Κρίνει καὶ θέλει νὰ κρίνουμε κ' ἐμεῖς «αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς» τὶς σκέψεις τοῦ Βενιζέλου, νὰ δώσουμε μαῦρο τοῦ προδότη κι ἄσπρο τῆς εὐγενείας τῆς κ' ἔτσι νὰ κάτσουμε καλὰ κ' οἱ Μπαλατζήδες μὲ τὸ Ἐπιτελεῖο καλύτερα.

Νὰ τὴν ἢ κυβερνητικὴ πολιτικὴ. Κ' ἐμεῖς οἱ κοῦτοι δωπέρα ψάχναμε νὰ βροῦμε ποιά διαφωνία ἔρριξε τὸ Βενιζέλο. Νὰ τέλος πάντων ποῦ ξεκαθαρίζουμε τὰ πράματα. Ἡ Κυβέρνησις, ἀφοῦ στὴν ἀρχὴ ζήτησε νὰ γελᾶσῃ τοὺς κούτφραγκοὺς καὶ τοὺς κούτρωμιούς ποῦ τοὺς ξινοφάνηκε τὸ πέσιμο τοῦ Βενιζέλου ὅτι ἔακοῦθαί ἢ ἴδια πολιτικὴ τοῦ Βενιζέλου καὶ ὅτι μόνο

ή στιγμή δὲν κρήθηκε κατάλληλη γιὰ νὰ δοῦμε ἀπ' τὴν οὐδετερότη—ἐνὸς παράλληλα σ' ἄλλους Ρωμοὺς κηρυχόντανε ὅτι πρόγραμμα τῆς εἶναι νὰ μὴ γίνῃ πόλεμος—κι ἀφοῦ ὕστερα τῆ μιὰ μέρα γέμισε τίς τσέπες τῆς μὲ ἀνταλλάγματα— ὄχι σὰν τὸ Βενιζέλο πού θάβγαине δίχως ἀνταλλάγματα! — καὶ τὴν ἄλλη τίς ἄδειασε, κόλλησε τέλος στὸ Βουργάριο κίνδυνο — βρὲ κοῦτιοὶ ἐκλογεῖς, αὐτόνε θὰ ψηφίσετε, πού θὰ μᾶς ἔφερνε τὸ Βουργάριο στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Καδομαλιά;—καὶ τώρα ἔδολε καὶ τὴν κερωνίδα: Ὁ Βουργάριος κίνδυνος δὲν ἐξουδετερώνεται, γιὰτί ἐμεῖς παραχωρήσεις δὲν κάνουμε. Μαῦρο λοιπὸν τοῦ Βενιζέλου τοῦ παραχωρησιάρη!

Τὰ ἀρχεῖα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν δὲ χρειάζεται πειὰ νὰ μελετηθοῦνε περισσότερο. Δὲ φτάνουνε τόσα ψέματα; Πολιτικὴ μας ἡ ἴδια, ἡ οὐδετερότη; ἂν ἔδοῦμε, θάδοῦμε μὲ γεμάτες τσέπες, μὰ, ἔνοια σας, δὲ βγαίνουμε· μένουμε οὐδέτεροι ἐξ ἀνάγκης γιὰ τὴ Βουργαρία· παραχωρήσεις σὰν τὸ Βενιζέλο δὲν κάνουμε. Δὲν εἶναι ἀρκετὰ αὐτὰ τὰ ψέματα, γιὰ νὰ κερδίσῃ ἡ Κυβέρνηση τὴν ἐκλογὴ;

Λοιπὸν ἡ διαφωνία ἢ κυβερνητικὴ εἶναι νὰ φαγωθῇ ὁ Βενιζέλος. Μὰ γιὰτί νὰ φαγωθῇ; Ἔ, γι' αὐτὸ πειὰ μὴν πολυρωτάτε. Δὲ μᾶς τὸ τηλεγράφησαν ἀπὸ τὴ Γερμανία. Μὰ εἶπαν μόνο: Ἔσεῖς δὲν εἶσαστε καλοὶ νὰ διοικήσετε τὴ Μικρὴ Ἀσία. Καθίστε σι' αὐτὰ σας, τὸ καλὸ πού σᾶς θέλουμε. Καὶ μάθετε ὅτι ἡ Ἰωνία γιὰ σᾶς εἶναι ἰσοδύναμη μὲ τὴ Σομαλιλάνδη. Καὶ κείνοι πού τὴν κατοικοῦνε δὲν εἶν' Ἕλληνες, γιὰτί τσαρούχια δὲ φοροῦνε οὔτε ψηφίζουνε τὸν Εὐταξία οὔτε μιλοῦνε ἀρβανίτικα. Ἄστε τους νὰ κουρεύονται καὶ νὰ πετσικόζονται. Ὅλη ἡ Μ. Ἀσία δὲν ἀξίζει τὰ ὅσα ἐνὸς Ἡμερῶν συμπολίτη τοῦ Μεταξά. Ἐπειτα ἐπαραμεγαλώσατε, ἀψήστε καὶ γιὰ μᾶς. Ἐχετε τὴν Καβάλλα, κυτάξτε οὔτε πιθαμὴ νὰ μὴν παραχωρήσετε, γιὰ νὰχετε αἰῶνια ἀφορμὴ—ὅπως κι ὁ Φερδινάνδος μὲ τὸ Ἐπιτελεῖο του, πού τοὺς συμβουλεύουμε καὶ κεινοὺς νὰ μὴν πύξουν νὰ ζητοῦν παραχωρήσεις — νὰ διατηρήτε στρατοὺς καὶ στόλους, ναῦξάνετε τὸν προὑπολογισμό τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείων, νὰ πλερώνῃ ὁ κουτὸς κοσμάκης, νὰ μὴ γλυτώσῃ ποτέσ ἀπὸ τὴν καρδιάνα καὶ νὰ πιστέψῃ ὅπως καὶ στὴν ἐνδοξὴ πατριδα μᾶς πῶς ἔνας ὁ Θεὸς κ' ἔνας ὁ ἑάδερφος του Κάϊζερ δυὸ, οἱ δυὸ πόλοι τοῦ κόσμου. Ἄν θέτ' ἔσεῖς, βάλτε καὶ ἕναν πάπα, νὰ γίνουν τρεῖς. Ποιὰ ἄλλη εὐδαιμονία σᾶς χρειάζεται; Ἀπὸ λουκάνικα καὶ μπίρα, νὰ μᾶς παραγγείλτε ὅσα θέλετε.

Αὐτὰ, πού λέτε, μᾶς τηλεγράφησαν ἢ τῆς τηλεγράφησαν τῆς Κυβερνήτης. Τὸ ἴδιο κάνει. Μαῦρο λοιπὸν τοῦ Βενιζέλου!

Ἔτσι τέλος πάντων τὴ νοιώσαμε τὴν κυβερνητικὴν πολιτικὴν. Κάνουμε λάθος μήπως; Μ' ἀπ' ὅσα λέει ἡ

«Ν. Ἡμέρα» τί ἄλλο θέλετε νὰ συμπεράνομε; Καὶ πῶς θέλετε νὰ μὴ ρωτήσομε: Ποιὸς ντούσμανης (τουρκ.—ὄχτρος) τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰ φερνότανε ἀλλοιῶτικα ἀπ' ὅπως φέρνεστε;

Μπορεῖτε δίχως παραχωρήσεις νὰ σώσετε τὸν Ἑλληνισμό καὶ νὰ κερδίσετε ὅσα μᾶς λείει ὁ Βενιζέλος πῶς θὰ κερδίζαμε; Γιατί δὲ βγαίνετε νὰ τὸ κάνετε; Καὶ γιὰτί δώσατε ἀφορμὴ νὰ βγοῦν στὴ μέση μουσικὲς σκέψεις τοῦ Βενιζέλου; Τί ἄλλο σημαίνει αὐτὸ παρὰ ὅτι ζητᾶτε νὰ συκοφαντήσετε, γιὰ νὰ κερδίσετε ὄχι χώρες ἐλληνικὲς, ἀλλὰ ψήφους, παλιοψήφους; Καὶ τί ἄλλο σημαίνει παρὰ ὅτι δὲ δίνετε πεντάρα γιὰ τὴν ζημιὰ πού γίνεται στὴν ἐθνικὴ ὑπόθεση; Ποιὰ τέλος πάντων εἶναι ἡ πολιτικὴ σας, ἂν δὲν εἶν' αὐτὸ πού λέμε;

23.3.1915

Ο ΛΑΕΡΦΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ

ANTIXRISTOS!

Ὅλιγο φῶς καὶ μακρινὸ
σὲ μέγα σκότος κ' ἔρημο.

ΣΟΛΩΜΟΣ

— Μ' εἶπατε ἀπόψε, Χριστιανοί, ἀντίχριστο, γιὰτί δὲν μπήκα μεσ' τὴν ἐκκλησιά σας, γιὰτί τὸν προισκοοίλη τὸν παπὰ δὲν κύταξα, γιὰτί δὲν ἄκουσα τὸ κρώξιμο τοῦ ψάλτη, γιὰτί δὲν εἶδα σας νὰ πορνοφέρνετε στοῦ μαρτυρίου γύρα τὸ κρεββάτι...

— Μ' εἶπατε ἀπόψε, Χριστιανοί, ἀντίχριστο—πού τὸ Χριστὸ τὸν ἔχετε ἀντιστήλι: στὸ ψέμα, στὴν κλειψιά, σι' ἀνόμημα...

— Μ' εἶπατε ἀπόψε, Χριστιανοί, ἀντίχριστο. Μὲ βροῖσατε. Μὲ κράξατε μασσόνο, γιὰτί στὸ πλάι σας δὲ λειτουργήθηκα, γιὰτί δὲ δάκρυσα μὲ τὸ δικὸ σας πόνο....

Μόνος. Τὸ φιδωτὸ δρομάκι ἔπιασα—Ἄλαργινὰ ἀπ' τὸν κουρνιαχτὸ, τὴ σκόνῃ, μακριὰ ἀπὸ τῆς ζωῆς τὴ φουσκοθάλασσα—τὴν ἐκκλησιά τῶν πόθων μου ζητώντας.

Ζητώντας τὸ ξωκλήσι τὸ λευκὸ—πού τὴ δικὴ μου τὴ θρησκεία κλείνει.

Παράδειρα στὴν μύθορα, στὸ βοριά. Χτυπήθηκα στὸ μαῦρο τὸ σιφοῦνι—ὡς πού στὸ τέλος κσι τ' ἀγνάντεψα στὸ φρούδι ἐνὸς γκρεμοῦ νὰ γέρνει...

Καὶ τῶρα. Νάτο. Δέστε:

Μικρὸ, λευκὸ, βυζαντινόρουθο—μὲ σιμῶτα γύρ' ἀλγαριῶς καὶ σκοῖνα. Δίχως καμπάνα, δίχως σήμαντρο—ἀπλό, σεμνὸ, ὄρατο—

προσκυνητή και λάτρη του με δέχτηκε, μεταγωγὸ και μιᾶς θρησκείας λάτρη...

Τὸ θόλο Παντοκράτορας δὲ λάμπραινεν.—
Σφίγγες εἶχανε πλάσει τῆ φιλία τους.—
Στους κερσοστάτες τὸ κερὶ δὲν ἔκαιγε. Τζάμια
πολύχρωμα, φανταχτερὰ δὲν εἶχε. Λιβάνωτὸ
και νάρδος δὲν ἐμύριζε. Τὸ θυμιαστῆρι στέρ-
φο—εἶχε σβύσει. Πριτσιλά τραγου μόν' ἐχό-
νουνταν κι' ἀντὶς γιὰ πεύκια—κοπρισιὲς γι-
διῶνε...

Δὲν εἶχε τὶς εἰκόνες χρυσοστόλιστες. Κουρ-
σάρος ὁ καιρός εἶχε ξεσπάσει. Σβυσμένες—
δίχως μάτια, δίχως μάγουλα—σὰ νᾶχανε δε-
χτεὶ βροχὴ ἀπὸ σφαιρες.

Μονάχα μιὰ τὸ φῶς της σκόρπαγε περι-
χαρο σὰ ροδοχαμαῆρι. Μονάχα μιὰ σὰν ἀ-
ποκάλυψη με φώτισε...

Κ' ἦταν αὐτὴ—«Τὸ ρόδο τὸ ἀμάραντο»

Κ' ἦταν ἡ εἰκὼνα τῆς Παρθενομάννας, πὺ
στοργικὰ στὴν ἀγκαλιά της λίκνιζε—πὺ στορ-
γικὰ στὴν ἀγκαλιά της κλειοῦσε : προφήτη
νέο τῆς ζωῆς, ἓνα Θεὸ πανώριο !

Στὸ μουχλιασμένο τὸ στασίδι ἀκούμπησα
κι' ὄλονυχτις δὲ γλάρωσα τὰ μάτια.

Τὰ μάτια εἶχα βυθίσει μέσ' τὰ μάτια της
—τὰ γερανὰ της μάτια, πὺ τῆς ζωῆς τὶς
στράτες μουῦδειχαναν, πὺ τῆς ζωῆς μου φέγ-
γιζαν τὰ πλάτια...

Ἡ χαραυγὴ σὰν πρόβαλε, σὰ χρύσειεν ἡ
πρώτη ἀχτίδα, αἶνο ζωῆς ψιδύριζαν τὰ πορ-
φυρὰ μου χεῖλια...

— Μ' εἶπατε ἀπόψε, Χριστιανοί, ἀντίκρι-
στο. Μὲ βρίζατε. Μὲ κράξατε μασσόνο, γιατί
στὸ πλάϊ σας δὲ λειτουργήθηκα, γιατί δὲ δά-
κρυσσα με τὸ δικό σας πόνο...

Ἐπιμερώματα

Μεγάλης Πέμπτης 1915.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

— Ἡ Σαμιώτικη φημερίδα «Ἀναγέννηση» πὺ βγίνει
στὸ Καρόλβασι ξανατύπωσε τὸ ἄρθρο τοῦ Α. Τρανοῦ «Ὅλοι
στὸ πλευρὸ τοῦ συνοικοῦ Βασιλιᾶ» πὺ δημοσιεύθηκε στὸ
554 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».

— Σὲ τρία τέσσερα φύλλα τελιώνει «Τὸ βιβλίον τοῦ μι-
κροῦ ἀδερφοῦ». «Υστερ' ἀπ' αὐτὸ θὰ δημοσιεύσουμε τὸ
«Στ' ἄρματα» τοῦ Ἐρνέστου Ψυχάρη, μεταφρασμένο ἀπὸ
τὸ Ν. Ποριώτη, και τὴν «Ἠλέκτρα» τοῦ Χόφμανσταλ, με-
ταφρασμένη ἀπὸ τὸν Κ. Χατζόπουλο.

ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΧΘΕΣΙ- ΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟ

Κύριε Ἐλευθέριε Βενιζέλε,

Γυρίσατε ἀπὸ τὶς Σπέτσες, και θὰ γυρίσατε βέ-
βαια με παρμένες ἀποφάσεις : Τὶς δηλώσεις σας θὰ
μᾶς τὶς κάνετε μετὰ τέσσερις μέρες.

Περνώντας ἔμωσ ἀπὸ τὴν Ἑρμιόνη φωνάξατε «Ζή-
τω ὁ Βασιλεὺς!» Ἄν κρίνομε ἀπὸ τὴν πρώτη σας
αὐτὴ δηλωση, πὺ λέει : πολλά, βλέπομε πὺ ἡ στάση
σας, ἔπως τὴν κανονίσατε στὴν ἰσχυρία τοῦ νησιοῦ,
δὲν εἶναι ἐκείνη πὺ ἔπρεπε.

Ἐπιτρέψετε σ' ἓνα σοσιαλιστῆ γὰ σας πὺ παιὰ
πρέπει νᾶναι ἡ στάση σας. Ἀναίδεια δὲν εἶναι νᾶ
συμβουλεύη κανεὶς τὸ Βενιζέλο ἄμα τότε θεωρεῖ ἀν-
θρώπο ὑπέροχο σὲ πολλά, μὰ και με πολλές ἀδυναμίες
σὲ μερικὰ.

Ἔτσι, εὐθὺς ὕστερα ἀπὸ τὴν ὑπουργικὴ κρίση, τὶς
μέρες πὺ ἡ «Νέα Ἑλλάς» θέλησε νᾶ συζητήσῃ τὴν
πράξη τοῦ Βασιλιᾶ και δημιουργήθηκε ὁ θόρυβος ἐ-
κείνος γύρω σὲ ἀνυπαρκτοὺς ἀντιδυναστικούς, ἔσεις
τὸ ἐνομίσατε ἀναγκαῖο νᾶ βιασθῆτε νᾶ δηλώσετε πὺ
δὲν εἴσθε ἀντιδυναστικός. Και μᾶς θυμίσατε τὸν
πλὴθὸν καιρὸ τοῦ ἐρχομοῦ σας στὴν Ἑλλάδα ἔπου και
τότε εἶχατε γράψει ἀπὸ τὴν Κρήτη γράμμα : στὸν κ.
Μπενάκη τῆς Αἰγύπτου γιὰ νᾶ τονίσετε πὺ δὲν εἴσθε
δημοκράτης ἔπως διέδιδαν οἱ ἐχθροὶ σας. Και πιθανὸ
τότε νᾶ εἶχατε δίκιο, γι' αὐτὸ κ' οἱ πὺ ριζοσπάστες
εἶχαμε συγχωρέσει μέσ' στὴν ψυχὴ μας τὴ δηλωση
σας ἐκείνη : Τότες εἴσαταν ἀγνωστος ἀκόμη—δὲν
ἔπρεπε ἡ φοβισμένη Αὐλὴ νᾶ φέρῃ ἐμπόδια στὴν ἐγ-
κατάσταση τοῦ ἐπαναστάτη τοῦ Θερίστου—κ' ἔπρεπε,
φυσικά, νᾶ γίνετε πρῶτα παντοδύναμος γιὰ νᾶ ἐπιθά-
λετε κατόπιν τῆ θέλησῆ σας.

Σήμερα ἔμωσ, ὕστερα ἀπὸ πέντε χρόνια δικτατορῆ
εἴσθε ὁ παντοδύναμος Βενιζέλος. Σήμερα στέκεται
μπροστά σας μιὰ δυνατὴ Αὐλὴ, χωρὶς νᾶ μπορῆ πᾶ
νᾶ χωρέση συμφιλίωση στὸν καθὸν σας, μεταξύ της
και μεταξύ σας. Ἡ Αὐλὴ—τὸ εἶδατε φανερὰ ἀπὸ τὸ
ἐπεισόδιο τοῦ Ἐπιτελάρχῃ κι' ἀπὸ τὸ περιόδοτο
γράμμα του—δὲν ἐνοεῖ, και με τὸ δίκιο της, νᾶ σας
ἀφήσῃ δικτάτορα, δὲ θέλει συγκυριαρχία μαζί σας.
Ἄδικα λοιπὸν πῆγαν οἱ προσπάθειές σας γιὰ νᾶ τὴν
ἐξευμενίσετε, ἀδικα ἐδραϊώσατε τὴ βασιλεία τοῦ
Γεωργίου σὲ βασιλεία τοῦ Κωνσταντίνου, ἀδικα τὴ
χρίσατε με τὴ στραταρχικὴ αἰγλή, γιατί εἶναι νόμος—
αὐτὸ τὸ ἀγνωσάτε και φαίνεσθε νᾶ τὸ ἀγνωστεῖτε ἀ-
κόμη—οἱ αὐλὲς νᾶ μὴν μποροῦν νᾶ ὑποταχθοῦν σὲ
«δημεγέρτες» χωρὶς νᾶ χάσουν οἱ ἴδιες.

Τώρα, ναιῶθοντας τὸν ἑαυτὸ σας ἀδικημένο, ἀπο-
φασίσατε νᾶ ἀμυνθῆτε : Τὸ ξέρουμε πὺ δὲν εἴσθε

άνθρωπος για να πελπισθήτε από την άγνωσσύνη των άλλων και να τα πετάξετε όλα κάτω.

Μιά θαυμασία εύκαιρία σας παρουσιάσθηκε : 'Ο ευρωπαϊκός πόλεμος, ή επίθεση του Τσανάκαλη, το πιθανό πύρσιμο της Πόλης, χωρίς τους Έλληνες ! Έσείς, σαν κυβερνήτης της Ελλάδας, δε θα μπορούσατε να μην κουνηθήτε, μπροστά στο θάψιμο της Μεγάλης Ίδέας. Μά και την ευθύνη της αβέβαιης επιχείρησης δε σας συνέφερε να αναλάβετε. Συναμα γνωρίζατε πως ή Αύλη δε θα στερηγε, με κανέναν τρόπο, να πολεμήση τον Καϊζερισμό—για το λόγο που σας θυμίζουμε παρακάτω. Και εμπνευσθήκατε τότε το βενιζελικώτατο εκείνο κόλπο σας : Νά πέσετε από τη δικτατορία σαν ήρωας, να φέρετε τον Κωνσταντίνο το ΙΒ' αντιμέτωπο με τον Έλληνικό λαό και με τους έντεκα Κωνσταντίνους.

Αυτά όλα έγιναν. Τώρα γυρνάτε από τις Σπέτσες, με παρμένες αποφάσεις, καλοζυγισμένες στην ήσυχία του νησιού. Φοδούμαστε όμως μήπως ακόμη και τη φορά αυτή δεν το καταλάβατε, πως ένας μοναχός δρόμος σας μένει : **ο δημοκρατικός**. Δημοκράτης όντας δε θα είσθε δικτάτορας, θα είσθε όμως ο τίμιος αρχηγός του μικρού δημοκρατικού κόμματος που θα δημιουργήσετε. Έτσι οι πράξεις σας, πράξεις της ιδιοσυγκρασίας σας, θα βρίσκουν τη δικαιολογία τους.

Επειδή, δυστυχώς για σας, σήμερα, οι τίμιοι άνθρωποι θα δικαιώσουν την Αύλη : Οι πράξεις της βρίσκονται σε τέλεια ήρμονία με τις αληθινές ιδέες και παραδόσεις, ενώ εσείς δεν είσθε συνεπής με τον έαυτό σας όταν φωνάζετε : **Ζήτω ο Βασιλεύς !** Σε καμμιά βασιλεία δεν επιτρέπεται να πολεμήση τον Καϊζερ, άρα ούτε και στην έλληνική. 'Ο Ευρωπαϊκός πόλεμος αν τελειώση με την καταστροφή του Καϊζερισμού και με τη νίκη των αγγλογαλλικών δημοκρατικών ιδεών, κανείς πιά θρονος στην Ευρώπη δε θα σταθή έρθιος. Και να γιατί ή έλληνική Αύλη έχει δικίο να προτιμά μίαν ήσυχη παντοτεινή βασιλεία στην Αθήνα, παρά μιά προσωρινή αυτοκρατορία στην Πόλη. Τη θαυμάζουμε μάλιστα που είχε το θάρρος, ξέροντας τον έλληνικό λαό, να πάρη μιά τόσο τολμηρή απόφαση για αυτή.

Και τώρα ή σειρά σας. Σε σας απομένει να μετρήσετε θαρραλέα, δημοκρατικά, το θάρρος σας με το θάρρος της Αύλης : Μην πήτε πως στην Ελλάδα δεν υπάρχουν στοιχεία για δημιουργία ρεύματος δημοκρατικού. Υπάρχετε σεις ! Στη φύχτα σας μέσα βρίσκεται ή πάστα της ρωμαϊκής ψυχής : Ζυμώστε την όπως θέλετε.

Μή σας σταματούν οι φωνές των ανθρωπάκηδων που λέγονται επαναστάτες και βγαίνουν και φωνάζουν : **«Είμαι δημοκράτης ! Ζήτω ο Βασιλεύς !»** Όλοι έμεις οι ανθρωπάκηδες, είτε λαός είτε γραμματισμένοι, δημοκράτες, κοινωνιολόγοι και σοσιαλιστές, θα ξαναβρομέ την αξιοπρέπειά μας άμα δούμε το παράδει-

γμα σε μιά δική σας πρωτοβουλία. Και θα ταχθούμε όλοι στο πλευρό ενός Βενιζέλου δημοκράτη.

Επειδή, όπως σας λέγαμε πρό επτά χρόνια, (1) όταν έτοιμάζατε το θέρισο, «Σ' έναν καθ'α μεταξή Πρίγκηπα και Βενιζέλου, όλες μας οι συμπάθειες κλίνουνε με το Βενιζέλο. Βενιζέλος θα πη έλληνικός λαός».

N. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

(1) «Νουμάς», 13 Γενάρη 1908.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

Κύριε Έλευθέριε Βενιζέλε,

Διαβιάσαμε τις δηλώσεις σας, το γράμμα σας προς τον κ. Ζωγράφο και το ύπομνημάτι σας προς το Βασιλέα.

Τα ύπομνηματι γράφικων τον Ίανουάριο. Μ' αυτά προσπαθούσατε να πείσετε το Βασιλέα, με κάθε τι που μπορεί να δείξω ήνα βασιλέα, ναυαία ήη τον πόλεμο. Ζητούσατε δηλαδή συνυπευθύνας.

'Ο Βασιλεύς σας απήνησε : Μπορεί να γίνη αν το θέληση κι' ο ρουμάνος Βασιλεύς. Μά κι' αυτός δεν το θέλησε, επειδή δεν είχε κανένα συμφέρο να πολεμήση τον Καϊζερισμό. Έσείς τότε αρχίσατε να σχεδιάζετε τις παραχωρήσεις σας προς τη Βουλγαρία : ο Βασιλεύς είχε μείνει, **λέτε**, σύμφωνος, μω σας σταμάτησε το βουλγαρικό δάνειο.

Αυτή είναι ή ουσία που βγαίνει από τις δηλώσεις σας.

Τη γνώμη μας όμως δεν την αλλάζατε. "Όσο κι' αν αφήνεται τον κόσμο να χάνεται στο δαιδάλο των ύπομνημάτων, όσο κι' αν δίνετε σανό στους κουτούς ανθρώπους για να μισούν παραχωρήσεις : κι' «οδδετερότητες» ή αλήθεια, αργά ή γρήγορα, θα φανή. "Ότι όλος ο θόρυβος που γίνεται τις μέρες αυτές δεν είναι άγώνας έθνικός, παρά καθ'α προσωπικός. Με τις δηλώσεις σας, με την πτώση σας και μ' όλα σας τα κόλπα, δεν κάνετε παρά να κινάτε το Πάλιτι χωρίς να το ονομάζετε. Έλ.τζετε πως στο τέλος θα φοβηθή το «δημεγέρτη» και θα θέληση να συμφιλιωθή μαζί του. Γι' αυτό και δεν το ονομάζετε.

Επιτρέψτε μας να σας ρωτήσουμε :

Για ποιό λόγο δεν εναντιωθήκατε στη θέληση της Αύλης όταν έφθασε ή άρνηση της Ρουμανίας ; Είσσαν βέβαιος πως, από πατριωτικής απόψεως, παρουσιάζουνταν ή καλύτερη εύκαιρία για να μεγαλώση ή Ελλάδα, κι' άρα όσοι πατριώτες δε θα το ήθελαν θα περνούσαν για προδότες. Κι' όταν πάλι έγινε το βουλγαρικό δάνειο, για ποιό λόγο έσείς, έστω και χωρίς τη Βουλγαρία, θα δισάζατε να αποφασίσετε τότε, εκείνο που αποφασίσατε άργότερα ; Μ' άλλα λόγια, ποιός θα

σας ἐμπόδιζε, ἐσᾶς τὸν ὑπεύθυνον κυβερνήτη—δ.ποις τὸ φωνάζατε πὼς εἴσαстан—να... τέσε.ε ἀπὸ τότε ;

Δὲν ἐναντιωθήκατε ὅμως τὸν Ἰανουάριο στὴ θέ-
λῃσι τῆς Αὐλῆς, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ τὸ κά-
μετε, ἐπειδὴ δὲν εἴξεραν ἀκόμη οἱ Πανέλληνες πὼς ἡ
Αὐλὴ δὲ **σᾶς χωνεύει**, μιὰ καὶ τὸ γράμμα τοῦ Ἐ-
πιτελάρχῃ δὲν εἶχε ἀκόμη δημοσιευθῆ. Ὅταν ὅμως
μπομπαρδίζονταν τὰ Στενὰ μὲ τὰ κανόνια τῶν Φράγ-
κων καὶ μὲ τὰ καρδιοκτύπια τῶν Μεγαελλήνων, ἡ ἐπι-
στολὴ τοῦ Ἐπιτελάρχῃ εἶτανε δημοσιευμένη. Ἄδρα-
ξατε τότε τὸ γερὸ ἀτοῦ τῶν Στενῶν γιὰ νὰ πέσετε, νὰ
φέρετε τὴν Αὐλὴ ἀντιμέτωπὴ μὲ τὸ *λύο*, κ' ὄλα ἅλλα
ποῦ σᾶς λέμε στὸ προηγούμενον γράμμα μας.

Τώρα περιμένετε τὶς ἐκλογὰς ἢ τὸν πόλεμον στὸ πλε-
ρὸ τῶν Ἀγγλογάλλων, γιὰ νὰ ξανακαθίσετε στὸ δι-
κτατορικὸ μαξιλλάρι ποῦ θάναλῃβῃ ὁ Ρωμῖος νὰ τὸ
ξαναφουσκώσῃ γιὰ μερικὰ χρόνια.

Καὶ πάλι δικτάτορας ! Μὰ γιὰ νὰ κάνετε τί ; Μή-
πως γιὰ νὰ δώσετε τὴ φορὰ αὐτὴ στὴν Αὐλὴ ἓνα μά-
θημα—καὶ τότε ἔχουμε ἄδικο, θὰ σκέπτεσθε, ἐμεῖς οἱ
ἀπότομοι ἐπαναστάτες ποῦ δὲν ἀφίνομε ἐσᾶς, τὸ με-
γάλο πολιτικὸ καὶ τεχνίτη, νὰ πᾶιε στὰ σίγουρα, νὰ
φυλάξετε δηλαδὴ τὴ ράχη τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ
κάθε ἀπόπειρα ἀπολυταρχικοῦ καβαλλικέματος.

Δυστυχῶς, ἡ πείρα ποῦ ἔχουμε ὡς τώρα ἀπὸ τὰ
διάφορα κόλπα σας μᾶς πείθει πὼς ἐσεῖς θὰ λάβετε
τὴν πρόνοια τὴν ὥρα ποῦ θὰ βγαίνετε ξανά παντοδύ-
ναμος ἀπὸ τὶς κάλπες, νὰ φωνάζετε : « Ζήτω ὁ Βασι-
λεὺς ! »

Δικτατορία καὶ δημοκρατία δὲν μποροῦν βέβαια νὰ
συνυπάρξουν. Μὰ οὔτε καὶ οἱ βασιλεῖς—αὐτὸ τὸ ξε-
χνᾶτε πάντα—μποροῦν νὰ συγκυριαρχοῦν μὲ τὶς βε-
νιζελικὰς δικτατορίας. Νά γιατί ἡ Αὐλὴ θὰ ἐξακολου-
θῆσῃ κ' αὔριο νὰ σᾶς γυρίξῃ τὴ ράχη, μέχρῃς ὅτου
μιὰ μέρα ἐννοήσῃ πὼς τῆς συμφέρει περισσότερο νὰ
εἶσθε δημοκράτης δηλωμένος παρὰ δικτάτορας : Θέ-
λετε δὲ θέλειε θάναγκασθῆτε τότε νὰ πάρετε δημο-
κρατικὰς ἀρχάς.

Κάμετέ το ἀπὸ τώρα. Ἡ δημιουργία στὴν Ἑλλάδα
καὶ τῶν πῶν παραμικροῦ κόμματος ἀρχῶν, ὄφειλε στὴν
πολιτικὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ τῆς καὶ στὸν ἐκπολιτι-
σμό του, περισσότερο ἀπ' ὅλες τὶς Μικρασίες καὶ λοι-
πὲς ἑδαφικὰς ἐπεκτάσεις.

Ἔτσι κρίνει τὰ «Γεγονότα», κ. Ε. Βενιζέλε, εἷας
ἄνθρωπος ποῦ αἰσχύνεται νὰ λέγεται Ἕλληνας, βλέ-
ποντας τὴν πατρίδα του νὰ διοικεῖται, κάτω ἀπὸ τὴ
μάσκα ἐνὸς φιλελεύθερου Συντάγματος, σήμερα ἀπὸ
τὴν Ἀπολυταρχία, χθὲς κ' αὔριο ἀπὸ τὴ Δικτατορία,
οἶ νὰ εἶτανε τὸ πῶν βάρβαρον ἔθνος τῆς Εὐρώπης.

Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

— Ἡ συνέχεια τοῦ ἴψεν ἔμεινε γιὰ τὸ ἐρχόμενον φύλλο.

ΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ἀγαπητὲ Νουμά,

Μὲ πολλὴ μὲν θλίψη ἔρχομαι νὰ σοῦ φέρω τὴ μαύ-
ρην εἰδηση, πὼς ὁ ἀδερφός μου Signor Paolo Benedetto
Francesco Bonuomo Gonfaloniere αὐτοκτόνησε σήμερα
τὰ *Μεσάνυχτα*, ἀπὸ τὴ μεγάλη θλίψη, ποῦ τοῦ προξένησε
ἡ ἀπάντησι καὶ τὸ σκίσμα τῆς παντιέρας του ἀπὸ ἓνα
συνεργάτη σου. Τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ μακαρίτη ἦ-
σανε τ' ἀκόλουθα : « Στὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ ἀδελφοῦ
τοῦ κ. Déchire-gonfalon εἶδα πὼς ἡ Μεραρχία, ποῦ μ'
αὐτὴν καὶ μόνη θὰ κάναμε τόσα πράγματα καὶ θάματα,
ἔγινε τώρα Ταξιαρχία. Τὸ μόνον λυπηρὸ εἶναι ὅτι ὁ ἐλ-
ληνικὸς στρατός δὲν ἔχει Ταξιαρχίες. Ἄλλὰ δὲν ἔχει νὰ
πεῖ. Κουβέντα νὰ γίνεταί. Γιατί μόνον γιὰ νὰ γίνεταί
κουβέντα μποροῦμε νὰ ὑποστηρίξουμε, πὼς μὲ μιὰ Τα-
ξιαρχία—τὸ πολὺ 8,000 ντοι φέκια—ἢ μὲ μιὰ Μεραρ-
χία ἢ καὶ μ' ἓνα Σώμα Στρατοῦ θὰ ξεφλήσουμε καὶ
δὲ θὰ μένει τίποτα πιά, παρὰ νὰ προσμένουμε νὰ συ-
νάξουμε τὰ κέρδη. Δὲ χρειάζεται πολλὴ σκέψις γιὰ νὰ
νιώσει κανεὶς, πὼς ἅμα βγοῦμε ἀπ' τὴν οὐδετερότητα
μιὰ φορὰ, θὰ βάλουμε πιά ὅτι ἔχουμε καὶ δὲν ἔχουμε
στὸν πόλεμον αὐτὸ, καὶ πὼς θὰ παίξουμε τελειωτικὰ
τὴν τύχη τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Κάπια φρονημάδα σ' αὐτὸ
τὸ παίξιμο δὲ φαίνεται περιττὴ. Καὶ δὲ μοῦ φαίνεται
πὼς εἴμαστε μεῖς οἱ κατάλληλοι γιὰ νὰ κρίνομε τὴν
περίστασι, οὔτε τὸν τρόπο ποῦ τρέπει νὰ παιχτεῖ τὸ
σοβαρὸν αὐτὸ παιχνίδι. »

Σοῦ κάνω γνωστό, ἀγαπητὲ μου Νουμά, πὼς παράγ-
γειλα μιὰ φτηνὴ μὰ βασταγερὴ παντιέρα γιὰ δικὴ μου
χρήσι, καὶ πὼς γιὰ θύμησι τοῦ ἀλησμόνητου ἀδερφοῦ
μου θὰ ὑπογράφομαι Gonfaloniere II, ἀλλὰ δὲ θὰ δο-
κιμάσω ν' ἀλλάξω κανενὸς τὶς ιδέες, ὅπως ἔκανεν ὁ μα-
καρίτης. Περιμένω τὰ πράγματα νὰ τόνε δικαιώσουνε.
Ὅπως νάναί εὐχομαι νὰ μὴν ἀληθίφουν αὐτὴ τὴ φο-
φορὰ τὰ λόγια τοῦ Heine, ποῦ ὁ συχωρεμένος συνήθι-
ζε συχνὰ νὰ μοῦ λέει : « Ἀλήθεια, φαίνεται πὼς πολ-
λὲς φορὰς τὸ κορμὶ ἔχει περισσότερη σύνεσι ἀπὸ τὸ
πνεῦμα, καὶ συχνὰ ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται πολὺ πῶν
σωσιὰ μὲ τὶς πλάτες καὶ μὲ τὸ στομάχι, παρὰ μὲ τὸ
κεφάλι. »

Ὅσο γιὰ τὶς σόδες καὶ τὶς λεμονάδες, καλὲς εἶναι κ'
αὐτὲς, μὰ ὁ μακαρίτης ἔλεγε πὼς τὸ καλύτερον γιὰ ὄλα
εἶναι ἡ *ἐγνράτεια*.

Δικὸς σου

GONFALONIERE II

Υ. Γ. Γράψε μου παρακαλῶ, ἂν εἶναι στὴ ζωὴ ὁ
φίλος Γράχος, ἢ μπᾶς καὶ μίσησε κ' αὐτὸς γιὰ τὸν
κόσμον, ποῦ πάντα τὸ ἔμπα ξέρει καὶ ποτὲς τὸ ἔβγα.

23.3.15

IDEM

ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΓΚΕΪΓΕΡΣΤΑΜ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

13.—

Ἄκουα αὐτὰ τὰ λόγια καὶ τὰ παίρνω σὺν ἑνὶ καλῷ οἰωνῷ. Μὲ μεγαλύτερη, τώρα ἐλπίδα παρὰ ποτὲ δνειρεύομαι ἕνα μέλλον, ὅπου τὸ νεκρὸ παιδί μας γίνεται ἕνας δεσμὸς γερότερος, παρὸτι εἶταν ὅταν ζούσε, καὶ θυμοῦμαι μὲ δάκρυα στὰ μάτια τὰ λόγια, πού μοῦ εἶχε διδάξει ἐκείνη μιά φορά :

Νὰ γερᾶσσουμε μαζί.

4

Ὁ ἀγῶνας αὐτὸς πού ἄρχισα δὲν εἶταν τίποτε λιγότερο παρὰ μιά πάλη μὲ τὸ θάνατο κι ὁ κατοπινὸς καιρὸς ἕνα ἀτέλειωτο συνάλλαγμα μεταξὺ τῆς σκοτεινότερης ἀπελπισίας καὶ τῆς φωτεινότερης ἐλπίδας. Φυσικά, τὸ δυσκολώτερο σὲ μιά τέτοια περίσταση εἶναι νὰ περιμένῃ κανένας ἥσυχος ὅ,τι ἔχει νὰ γίνῃ καὶ νὰ τὰ παρατᾶ ἔλα στὸν καιρὸ μὲ ὑπομονή, ἐνῶ ταυτόχρονα πιστεύει πῶς καθετὶ πού γίνεται φέρνει σιμότερα τῆ νύχτα, πού ἐλπίζει πῶς θὰ μπορέσῃ νὰ τὴν κρατήσῃ μακριά. Μὲ πόση προσοχὴ παρατηροῦσα τῆ γυναίκα μου τὴν ἐποχὴ αὐτὴ! Πῶς τὴν παρακολουθοῦσα στὴς ἐκδρομὲς τῆς στὸ νεκροταφεῖο! Καὶ πῶς χαϊρόμουνα ὅταν τὴν ἔβλεπα νὰ μαζεύῃ φαιδρὴ κ' ἡσυχῇ τὰ παιδιὰ γύρω τῆς, νὰ τοὺς διηγίεται καὶ νὰ τοὺς διαβάξῃ, ἔτσι ὅπως μονάχα αὐτὴ μποροῦσε νὰ τὸ κάνη! Κ' εἰ φωνές τοὺς ἀντηχοῦσανε χαρωπὲς ἔλες μαζί, ὅταν ἐκεῖνο πού τοὺς διάβαζε ἔδινε ἀφορμὴ σὲ ἀστεία σχόλια. Καὶ πῶς πάλι παραμόνευα στὸ τραπέζι, ἢ στὴ βραδινή μας συνάθροιση, κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς λάμπας, ἐκείνη τῆ βιασμένη, τὴν ἀφαιρεμένη ἐκφραση στὸ πρόσωπο τῆς γυναίκῃς μου, πού ἐρχότανε σὰ σύννεφο καὶ μᾶς ἔκανε ἔλους βουβούς.

Εἶτανε τότε σὰ νὰ ἔφευγε ἢ ψυχῇ τῆς ἀπὸ μᾶς καὶ μᾶς ἄφηνε μόνους. Τὰ παιδιὰ ἀλλάζανε μαζί μου ματιές, πού λέγανε καθαρὰ πῶς τὸ αἰστανόντανε κι αὐτὰ ὅπως καὶ γώ, ἔσο τοὺς τὸ συχωροῦσε ἢ ἡλικία, ματιές πού μαρτυροῦσανε πῶς ὑποφέρανε τὸ ἴδιο, ἀν καὶ τοὺς εἶταν αὐτῶν εὐκολότερο νὰ διασκεδάζουσε τοὺς στοχασμοὺς τοὺς. Ὁ Σβάντε σηκωνότανε καὶ χάδευε τὴ μαμά καὶ δὲν ἐνοιωθε τὸν ἑαυτὸ του πειραγμένον, πού δὲν κατώρθωνε νὰ ξεσυννεφιάσῃ τὸ βλέμμα τῆς. Ἐπειτα ἐρχότανε σὲ μένα κ' ἔλεγε :

— Πόσο λυπεῖμαι τὴ μαμά.

Ὁ Οὐλφ ἔμενε ἡσυχότερος καὶ προσπαθοῦσε νὰ μιλήῃ μαζί μου, σὰ νὰ εἶταν ἔλα ὅπως ἔπρεπε νὰ εἶναι. Ὅμως τὰ μάτια του παρακολουθοῦσαν τὴ μητέρα κι ὅταν ἐκείνη ἔδινε ἔξω γιὰ νὰ εἶναι μόνη, ὅπως τὸ ἔκανε συχνά, ὅταν αἰστανότανε πῶς δὲν μποροῦσε νὰ

μᾶς κοιτάξῃ περισσότερο καὶ νὰ μᾶς μιλήῃ, τότε ὁ Οὐλφ ἀνηθίζε νὰ πηγαίῃ σιγὰ στὴν πόρτα καὶ νὰ στέκῃ ὦρα ἐκεῖ καὶ νὰ κροῖται. Ἄν ἡ σιωπὴ βαστοῦσε παραπολύ, τότε ἔμπαινε μέσα σιγὰ σιγὰ κι ἂν πάλι ἡ μητέρα δὲν τὸν ἤθελέ, τότε γύριζε σιωπηλὸς καὶ καθότανε μὲ ὑπομονετικὴ φυσιογνωμία, σὰ νὰ ἤξερε πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ τὰπαιτῇ ἔλα μεμιάς.

Κι ὅταν σὲ τέτοιες στιγμὲς καθόμαστε μόνι μᾶς οἱ τρεῖς, συλλογιζόμαστε ἔλα ἐκεῖνο πού γινότανε πίσω ἀπὸ τὴν κλεισμένη πόρτα, ὅπου ἡ γυναίκα μου πάλευε νὰ φτάσῃ ἔλα καὶ σιμότερα στὰ σύνορα, πού τελειώνει ἡ ζωὴ.

— Ἐρετε ἀπὸ τί ὑποφέρει ἡ μαμά; εἶπα μιά μέρα.

Ὁ Οὐλφ κοίταξε ἄλλου, χωρὶς νὰ μιλήσῃ, ὁ Σβάντε ἔμως ἀπάντησε :

— Ναι.

Δὲ χρειαζότανε κίβλας νὰ ρωτήσω. Γιατὶ ἤξερα πῶς τοὺς εἶχε προετοιμάσει αὐτὴ γιὰ ὅ,τι εἶχε νὰ γίνῃ.

5

Τὸ βράδι, ὅταν ἔμενα μόνος, κάθισα συχὰ κ' ἔγραφα, γιὰ νὰ διασκεδάζω τοὺς στοχασμοὺς μου ἢ ἔτσι γιὰ νὰ κάνω κάτι. Ἐγραφα ἕνα εἶδος ἡμερολόγιου, πού τὸ φύλαγα στὸ βῆθος ἐνὸς συρταριοῦ γιὰ νὰ μὴν πέσῃ τυχαία στὰ χέρια τῆς Ἐλσας.

Τώρα τὸ ξαναδιάβασα κι ὅ,τι εἶναι καὶ γραμμένο μοῦ φαίνεται σὰ νὰ γράφτηκε ὡς καὶ πολὺν καιρὸ. Μόλις μπορῶ νὰ πιστέψω πῶς δὲν περᾶσανε ἀπὸ τότε οὔτε δυὸ χρόνια. Μὰ ἐκεῖ πού τὸ διαβάζω τώρα, ζωντανεύουν ἔλα ὅσα γίνανε κ' αἰστανόμουμαι πάλι τὰ μαρτύρια τῆς φοβερῆς ἀτυπίας, πού μὲ συντηροῦσε τότε.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

4 τοῦ Σεπτεμβρίου

Κάθεσαι ὡς καὶ συλλογίζομαι τὸ μικρὸ Σβέν. Ὅλα εἶναι σιωπηλὰ γύρω μου καὶ νομίζω πῶς τὸν βλέπω, ὅπως τὴ τελευταίη μέρες πού εἶταν ὀρθὸς ἀκίμα, νὰ περπατᾶ στὸς δρόμους τοῦ κήπου κρατώντας μὲ τὸ μικρὸ, τρυφερὸ του χέρι· τὸ δικό μου καὶ νὰ μιλήῃ ἀδιάκοπα; ἐνῶ μὲ κοιτάζε μὲ τὰ στοχαστικὰ παιδικὰ μάτια του. Καὶ καθὼς βυθίζομαι στὴν ἀνάμνηση αὐτῆ, ἢ ἀπελπισία πῶς δὲ θὰ τὸν ξαναδῶ ποτὲ μοῦ εἶναι ἔσο ὡς λέγεται πικρὴ. Γιατὶ αὐτὸς εἶτανε χωρὶς νὰ τὸ ὑποψιάζεται τὸ κέντρο τοῦ σπιτιοῦ. Εἶταν αὐτός, πού ἔτρεχε σὲ μᾶς τοὺς τέσσερους μεγάλους καὶ

γέμιζε τὸ σπίτι μὲ τὰ κελαδῆματά του, ὅταν ἐρχόμαστε. Γύρω σ' αὐτὸν μαζεύομαστε μὲ τὴν παρμικρότερη ἀφορμὴ γιὰ νὰκούσουμε μὲ χαρὰ τι ἔλεγε. Τώρα ὁ πατέρας του πρέπει νὰ προσπαθῆ νὰ γίνετα σκληρὸς στὴν ἀνάμνηση, γιὰ νὰ μὴν ἀφήσῃ τὸν ἑαυτὸ του νὰ κυριευτῆ ἀπὸ τὴν ἀπογοήτεψη καὶ νὰ συκρατήσῃ κι ἄλλους τοὺς ἄλλους. Δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται οὔτε καὶ νὰ συλλογίζετα πολὺ. Οὔτε ἀκόμα καὶ νὰ θλίβετα. Γιατὶ τότε θὰ ναυαγοῦσαν ἄλλα.

Ἦρθε μόνο γιὰ νὰ πάρῃ τὴ μητέρα του καὶ νὰ φήσῃ στὴ θλίψῃ ἐμᾶς τοὺς ἄλλους; Ἦρθε μόνο γιὰ νὰ φύγῃ, τόσο ἤσυχια κι ὠραία ἔπος ἔφυγε, καὶ νὰ μᾶς διδάξῃ ἄλλους μὲ τὸ θάνατό του τὴ μεγάλη τέχνη τῆς ζωῆς;

16 τοῦ Ὀκτώβρη

Τὰ συλλογίστηκα ἄλλα καὶ τὰ εἶδα ἄλλα καὶ γνωρίζω ποῦ γύρω γυρνᾷ ἡ πᾶλη. Εἶδα μέρα μὲ τὴν ἡμέρα πὼς ἄλλα χειροτέρεψανε. Καὶ δὲν εἶναι χαρὰ τὸ νὰ βλέπῃ κανεὶς καθαρά. Εἶναι τόνος. Τὸν καιρὸ αὐτὸ μπόρεσα νὰ παρακολουθῶσιν κάθε λεπτομέρεια κ' ἕνας λόγος ἢ ἕνα βλέμμα εἶχαν τὴ δύναμη νὰ μὲ κάμουν νὰ τρίμω ἴσια μὲ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μου, γιατί γνωρίζω τι σημασία εἶχαν. Τὴν εἶδα νὰ λιώνῃ ἐμπρὸς μου καὶ μπρὸς στὰ παιδιὰ καὶ νὰ μιλῇ μὲ κάτι ἄορατο. Ἔπρεπε νὰ τεντώσω ὅσο μποροῦσα πιὸ πολὺ κάθε μου νεῦρο γιὰ νὰ πάρω μὲ βία ἀπὸ τὰ μάτια τῆς τὸ βλέμμα, ποῦ εἰδεινε πὼς ἦρθε στὴ συναίσθηση πὼς δὲν εἶτανε μόνη. Τὴν εἶδα νὰ τὰ αἰστανθῆ καὶ νὰ τὰ νοιώσῃ ἄλλα μόνη τῆς, νὰ προαιστανθῆ καὶ νὰ γνωρίσῃ τι παραμόνευε μέσα τῆς. Ἐπεσε μπρὸς μου τρομαγμένη καὶ μὲ παρακάλεσε νὰ μὴν τὴν ἀφήσω νὰ φύγῃ—μὰ νὰ ἔχω ἀκόμα λίγη ὑπομονή.

Ἐποφέρω φοβερὰ νὰ παρακολουθῶ τὸν ἀγῶνά τῆς κι ὥστ' ὅσο γνωρίζω πὼς αὐτὸ, ποῦ μοῦ ἔγινε τώρα μαρτύριο, εἶναι μόνο μὴ ἄλλη ὄψη ἀπὸ τίς ἴδιες ιδιότητες μᾶς πλούσιες καὶ δυνατῆς φύσης, ποῦ τὰ κύματά τῆς φουσκώνουν ἔπος τῆς θάλασσας—ἀπὸ τίς ἴδιες ιδιότητες, ποῦ μοῦ χάρισανε μὴ φορὰ ἄλλη, τὴν εὐτυχία καὶ τὴν ἀγαλλίαση τοῦ κόσμου.

30 τοῦ Ὀκτώβρη

Ἡ φοβερὴ ἀγωνία ἀρχίζει νὰ περνᾷ κ' ἡ γυναίκα μου αἰστανετα τὸν ἑαυτὸ τῆς καλῆτερα μέρα μὲ τὴν ἡμέρα. Ἐπειτα ἀπὸ τὴ σκοτεινιά τοῦ χειμῶνα θὰ μακρύνουν οἱ μέρες κ' οἱ ὥρες θὰ γίνουνε φωτεινότερες.

8 τοῦ Δεκέμβρη

Εἶναι καιρὸς ποῦ δὲν ἀγγίζω τὸ ἡμερολόγιό μου. Μὰ ὁ λόγος εἶναι πὼς ἐργαζόμουναι. Ἐγραψα ἕνα θεατρικὸ ἔργο. Μέσα σὲ διόρθωσες κ' ἐργασία κάθε λογῆς, μέσα στίς συχνῆς ἀδιαθεσίαις τῆς γυναικὸς μου καὶ σὲ μὴ νευρικότητα, ποῦ ἔκαμε ἄλλο τὸ εἶναι μου

νὰ φαίνεται σὰ μὴ χορδῆ τεντωμένη, σηκωνόμουναι πρῶτ' κ' ἔκλεθα τὸν καιρὸ κ' ἔγραφα. Τὴ νύχτα καθόμουναι ὡς τίς δύο. Ἐκοθα τὴν ἐργασία καὶ πῆγαινα ἔξω καὶ δειπνοῦσα γιὰ νὰκούω θόρυβο καὶ νὰ βλέπω ἀνθρώπους, γιὰ νὰ βρίσκουμαι μέσα σὲ μὴ ζωὴ ἄλλη πυρετό, νὰ τὴν αἰστανόμουναι νὰ βουζῆ γύρω μου καὶ νὰ μοῦ καίῃ τὰ μηλίγγια.

Τὸ ἔργο τέλειωσε ὅμως κ' αἰστανόμουναι μόνο μὴ μεγάλη κούραση. Ἐκείνο ποῦ ζητῶ τώρα δὲν εἶναι οὔτε δόξα οὔτε ποιητικὴ χαρὰ. Ἐχω τὸ συναίσθημα πὼς ὁ νοῦς μου ζεῖ μόνο σὲ βάρος τοῦ ἄλλου μου κορμιοῦ. Ναί, εἶναι κρίμα πὼς ἡ μέρα ἔχει μόνο εἰκοσιτέσσερες ὥρες, ἀμὰ θέλῃ κανεὶς νὰ κατορθώσῃ τὸ ἀδύνατο.

17 τοῦ Δεκέμβρη

Μοῦ φαίνεται πὼς, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω καθαρά, ἄλλα ὅσα ἔζησα καὶ ζῶ, ὅτι εἰμουναι κ' εἰμαι, τραβοῦνε μ' ἕναν παράξενον τρόπο πρὸς ἕνα τέλος, δίχως ἐγὼ νὰ μπορῶ νὰ κινήσω οὔτε τὸ δάχτυλο. Στὸ μεταξύ ζῶ τὴ συνηθισμένη μου ζωὴ καὶ δὲν πιστεύω πὼς μὲ βρίσκει κανένας ἀλλαγμένον. Ἄμὰ βγαίνω ἔξω κι ἀπαντῶ κόσμος εἰμαι φαιδρὸς, παραπολὺ φαιδρὸς μάλιστα. Γιατὶ αὐτὸ ἀνακουφίζει.

Μέσα στὸ σπίτι ὅμως ζῶ τὴν πραγματικὴ μου ζωὴ. Κι ἀδιάκοπα ἔχω τὸ συναίσθημα σὰ νὰ γλιστρᾷ ἀπάνω σ' αὐτὴ καὶ σὲ μένα κάτι ἀπὸ κείνο, ποῦ μὴ φορὰ σὲ μὴν ὀλοωςδιόλου διαφορετικὴ περίστασις τὸ εἶπα πὼς εἶναι «μεγαλῆτερο ἀπὸ εὐτυχία καὶ δυστυχία», κάτι ἀπὸ κείνο ποῦ δὲν ἔχει ὄνομα.

Τὸ κέντρο σὲ ἄλλα αὐτὰ εἶναι φυσικὴ ἢ γυναικὴ μου Ἄν βαδίζω πρὸς τὴν υγείαι ἢ πρὸς τὸ χαμὸ, δὲν τὸ γνωρίζω. Αὐτὸ μοῦ φαίνεται τώρα πὼς εἶναι κατιτίς, ἔπος δὲν μπορῶ νὰ κάμω τίποτε. Κάποτε μοῦ φαίνεται σὰ νὰ στέκω ἔξω, σὰ νὰ μὴν ἔχω κανένα μέρος σ' αὐτὸ καὶ νὰ μὴν μπορῶ νὰ τὸ φτάσω ποτέ. Καὶ σ' ἄλλα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει καμμιά ἐξαψῆ, μὰ μόνο ἕνας καρτερικὸς πόθος, ποῦ εἶναι δίχως χρώμα.

25 τοῦ Γεννάρη

Ἡ γυναίκα μου κάθησε σήμερα στὸ πιάνο. Δὲ θέλει βέβαια νὰ τραγουδήσῃ ἀκόμα, ὥστ' ὅσο ἄκουσα μουσικὴ στὸ σπίτι μου κ' οἱ ἄλλοτινῆς μελωδίαις δῶσανε στὸ πνεῦμα μᾶς μὴ νὰ φωτεινότερη διάθεση. Γενικὰ τὸν τελευταῖον καιρὸ τὴν κυρίεψε κάτι νέο, κάτι ποῦ τάζει περισότερα ἀπὸ τὸ πρωιτερινό. Εὔπνησε στὴ ζωὴ καὶ φέρνετα μαζί μᾶς, ἔπος μὴ φορὰ. Ἴσως ὄχι ὀλοωςδιόλου τὸ ἴδιο ἔπος μὴ φορὰ, ὅμως αἰστανόμουναι πὼς ἔρχετα κάθε μέρα πάντα πιὸ κοντὰ μᾶς. Κάποτε πιστεύω ἐκείνο ποῦ λέει, πὼς δηλαδὴ ἔλο αὐτὸ ἔρχετα ἀπὸ τὸ πὼς γνωρίζω πὼς θὰ πεθάνῃ γλήγορα καὶ πὼς αὐτὴ ἢ ἐλπὶδα τὴ συκρατεῖ.

(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντροπή χρονιάτικη : Δρ. 20.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κώσσια και στο βιβλιοπωλείο Βασιλείου (δός Σταδίου 4?)

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΝΑ μὴν παραιτηθεῖς. Ὅχι. Δὲν ἔχεις κἀνὲν δικαίωμα νὰ παραιτηθεῖς. Ἀφιέρωσες τὴ ζωὴ σου, τὴ δράση σου, στὸ Ἔθνος. Καὶ τὸ Ἔθνος σήμερον τὴ χρειάζεται τὴ ζωὴ σου, τὴ δράση σου. Σήμερον περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά. Κ' ἔχεις χρέος νὰ μείνεις στὴ θέση σου, ἀκλόνητος σὰ βράχος, δυνατὸς σὰν ἀτσάλι. Τί ; Οἱ βρῖσιες καὶ οἱ συκοφαντίες δὲ φοβίζουσι τοὺς δυνατούς, δὲ λερώνουσι τοὺς ὀλοκάθαρους, δὲν ἀπογοητεύουσι τοὺς μεγαλόψυχους. Καὶ εἶσαι τέτιος Ἐσὺ. Δυνατὸς, ὀλοκάθαρος, μεγαλόψυχός. Καὶ τέτιος ὀφείλεις νὰ μείνεις ἴσαμε τὸ τέλος. Στὸ σκοτάδι ποὺ ἀπλώθηκε πάλι ὀλόγυρά μας. Ἐσὺ ἀπομένεις τὸ μοναδικὸ φῶς κ' Ἐσὺ μὲν μὲρα -- καὶ ἡ μὲρα αὐτὴ, ἔξερε το, δὲ θάρρησει -- θὰ γιγαντωθεῖς πάλι καὶ θὰ σκορπίσεις τὸ σκοτάδι. Εἶναι μέσα στὴ μεγάλη σου ἀποστολὴ καὶ αὐτό. Σοῦ εἶναι γραμμένο νὰν τὸ κάνεις. Καὶ μείνε. Ναί, μείνε, βράχος κ' Ἐσὺ,

σὰν τὸ βράχο ποὺ ἀφίνει
κάθε ἀκάθαρτο νερὸ
εἰς τὰ πόδια του νὰ χύνει
ἐκβολόστυτο ἄφρο.

ΤΟ ΛΑΘΟΣ τὸ μεγάλο τοῦ Βενιζέλου εἶναι αὐτό. Ποὺ δὲν ἔμεινε στὴν πρώτη του ἀπόφαση, νὰ μὴ μιλῆσει. Ν' ἀφίσει τὴν Κυβέρνηση νὰ δημοσιεύει «ἀνακοινωθέντα», νὰ τὴν ἀφίσει νὰ συκοφαντεῖ, νὰ τὴν ἀφίσει νὰ λυσιιάζει, καὶ αὐτὸς τσιμουδιά. Ποιὸς θὰν τὰ πίστευε τὰ Κυβερνητικὰ «ἀνακοινωθέντα» ; Ποιὸς θὰδινε σημασία στὶς συκοφαντίες τῆς ; Ποιὸς δὲ θὰβλεπε τὴν ἀφορμὴ τῆς λύσεως τῆς ;

Μιὰ ἀπάντηση στερεότυπη, εὐγλωττη, ἀποστοματικὴ θάχε γιὰ ὅλ' αὐτά :

— Τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα δὲ μοῦ ἐπιτρέπουνε σήμερον νὰ δώσω ἀπάντηση, δημοσιεύοντας ἐπίσημα ἔγ-

γραφα. Σὲ σὰς δὲν ἔχω νὰ δώσω λόγο. Στέκομαι πολὺ πρὸς πάντου ἀπὸ σὰς. Μόνον στὴν ἱστορίαν ἔχω χρέος νὰ δώσω λόγο μὲν μὲρα, καὶ ἡ ἱστορία θὰ μάρτυρι, σὰ θάνατι καιρὸς, τί ἔκαμα, πῶς πολιτεύτηκα, ἀκόμα καὶ πῶς ἐννοοῦσα νὰ πολιτευτῶ.

Μὰ ὁ Βενιζέλος παρασύρθηκε, ἴσως γιὰτὴν πίστη πῶς εἶχε ἀπέναντι του ἕναν ἀντίπαλο νέον, ἠθικόν, ἀξιόπρεπον. Δυστυχῶς ἀποδείχθηκε πῶς δὲν κυβερναίει ὁ κ. Γούναρης, μὰ ὁ παλααιοκομματισμὸς μὲ ὅλες τὶς ὁμορφάδες καὶ μὲ ὅλα τὰ κουτοπόνηρα τερτίπια του. Ἀποδείχθηκε ἀκόμα καὶ τοῦτο : Πῶς στὸ Ὑπουργεῖον μέσα οἱ προσωπικοὶ ὀχτροί, οἱ γνωστοὶ σὲ ὄλου, βρήκανε τὸν κατάλληλον ἄθροπον καὶ τὴν κατάλληλην εὐκαιρίαν νὰ χύσουν τὴ χολὴν τους καὶ νὰν τοῦ ξεπλερώσουνε μὲ τόκο ὅσα τοὺς ἔκαμα.

Δυστυχῶς αὐτὰ ποὺ ὄλοι τὰ βλέπομε δὲν τὰ εἶδε καὶ ὁ Βενιζέλος κ' ἔτσι ἔπεσε στὴ βρωμιοπαγίδα ποὺ τοῦ στήσανε.

Ἡ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ τῆς Ἐθνικῆς γιορτῆς—γιὰτὴν τέτια μορφήν εἶχε ἡ προχθεσινὴ παράταξι—ἀποδείξε ὀλοφάνερα πῶς ἡ καινούρια μας Κυβέρνησις θὰ μπόρῃσει μὲν μὲρα, ἀν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσει, νὰνταποκριθεῖ τέτια στὶς ἐθνικὰς προσδοκίαις καὶ νὰ βαδίσει νικηφόρα κατὰ τοῦ ὀχτροῦ. Κ' ἔτσι μπόρῃμε πιά νὰ χυνομε ὄλοι μας ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνην στὴν καινούρια μας τὴν Κυβέρνησις.

Κάποιος μάλιστα τοῦβλεπε προχθὲς τὴν παράταξι, ἔλεγε :

— Ἐθνικὴ γιορτὴ σήμερον γιορτάζομε ἢ μεγάλη στρατιωτικὰ γυμνάσια κάνομε :

Οὔτε τρελλός, οὔτε προδότης εἶναι ὁ κ. Κούνδουρος. Εἶναι πατριώτης καὶ λογικώτατος ἄθροπος. Τί ζητᾷ ; Ναὺτοδιοικηθεῖ ἡ πατρίδα του. Μὰ ἕστερα ἀπὸ τὸ τελευταῖόν μας κυβερνητικὸν ξεχαρβάλωμα, μὲ τέτια αὐτοδιοίκησις πρέπει νὰν τὴ ζητήσουν καὶ ὅλα τὰλλα νησιά, καὶ ὅλες οἱ ἄλλες πολιτεῖες τῆς Ἑλλάδας, ποὺ καιρὸς πιά νὰ πάψῃ νάνατι Κράτος καὶ νὰ γίνῃ μὲν δημοσπονδία, σὰν τὴν Ἑλβετικὴν. Ἡ Κυβέρνησις μας, ποὺ ἀντὶ νὰ στείλῃ τὸν κ. Κούνδουρον στὴ φυλακὴ τοῦστειλε τὸ παράσημον, φαίνεται, πῶς ἀσπάζεται τὶς ἰδέας του καὶ θὰ ζητήσῃ νὰν τὶς ἐφαρμόσῃ μὲν μὲρα.

Γένοιτο, ποὺ λένε κ' οἱ λογικώτατοι.

ΜΟΝΟΜΕΡΑ τὰ βλέπει καὶ τὰ κρίνει τὰ πράγματα ὁ Γιαννιός, ἀπὸ τῆς σοσιαλιστικῆς τὴν ἀποψι. Ὡστόσο οἱ γνώμες του, γιομάτες εὐλικρίνεια, ἀξίζει νὰ μελετηθοῦνε, μὲ περισσότερη μάλιστα προσοχὴ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸ Βενιζέλον, ποὺ θὰ γνωρίσει ἔτσι ποῖα γνώμη ἔχουνε γιὰ τὴν πολιτικὴν του καὶ πῶς τὴ θέλουν οἱ Ἕλληνες σοσιαλιστές.

ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΒΙΛΗ

Εἰς τὴν Ἑνωσὴ τῶν Ἑρασιτεχνῶν, τὴν περασμένη Κυριακῇ, ἣ γνωστὴ στοὺς φιλολογικοὺς κύκλους τοῦ τόπου μας κυρία Εἰρήνη Δεντρινοῦ, ἔκαμε μιὰν ἀξιόθαύμαστην διάλεξιν γιὰ τὸν πεθαμμένο συμπολίτη μας, τὸ γνωστὸ ποιητὴ καὶ ἥρωα τοῦ Δορέντζο Μαβίλη.

Ἦτανε τούτη ἡ πρώτη φορὰ ποῦ ἀκούσαμε, ὅσοι εἶχαμε τὴν εὐτυχία νὰ παρευρεθοῦμε στὴ διάλεξιν ὅπου ἔγινε δυστυχῶς σὲ πολὺ σιενὸ κύκλον, μιὰ σωστὴ καὶ ἀληθινὴ κρίσις γιὰ τὸν ἐξαιρετικὸν αὐτὸν ἄνθρωπο.

Κάτοχῃ ἐντελῶς τῆς σκιρῆς, μὲ πολλὴ τέχνη καὶ χάρη, μὲ λόγια ἁπλὰ καὶ στοχαστικὰ ἔκατόρθωσε ἡ λογία κυρία νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ὁλοζώντανον τὸ Δορέντζο Μαβίλη, τὸν ἄνθρωπο, τὸν ποιητὴ καὶ τὸν ἥρωα, τοῦ ὁποίου τὴ συνολικὴ εἰκόνα μᾶς ἔδωσε μὲ τοῦτα τὰ ὠραϊότατα λόγια: «Ἔνας εἶναι κείνος ποὺ εἰκονίζει μιὰν ὀλάκερη ἐποχὴ, μιὰν ὀλάκερη κοινωνία ἢ κ' ἓνα κοινωνικὸ κίνημα, σαρκόνοντας ὁ ἴδιος τὴν ἰδέα, ποὺ γι' αὐτὴν ἀγωνίστηκε, ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του καὶ τέλος ἐθνύσασε καὶ τὴν ἴδια του τὴν ὑπάρξει. Ἀπὸ τοὺς τέτοιους τυπικοὺς ἥρωες εἶναι καὶ ὁ Δορέντζος Μαβίλης».

Προικισμένοι, λέγει ἡ σοφὴ ὀμιλήτρια, ἀπὸ τὴ φύση μὲ σπάνια πνευματικὰ χαρίσματα, εὐτύχησε νὰ γεννηθῇ σ' ἐποχὴν ποὺ στὴν Κέρκυρα ἀκμάζανε τὰ γράμματα καὶ οἱ ἐπιστῆμες. Τὸ φωτισμένο πνεῦμα τοῦ ψάλτη τῆς Ἐλευθερίας εἶχε κεντρίσει σὲ πολλὰς εὐγενεῖς ψυχὰς τὸν ἔρωτα γιὰ τὰ γράμματα, γιὰ τὴν πατρίδα καὶ γιὰ τὴ μητρικὴ τοῦ λαοῦ γλῶσσα. Ἡ ἀξιόλογη κερκυραϊκὴ σχολή, ποὺ ἐπλούτησε μὲ τόσον ὠραίους καρποὺς τῆ φτώχῃ μας φιλολογίᾳ, ἦτανε τότες στὴν ἀκμὴ τῆς. Δίπλα στοὺς δοξασιμένους μαθητὰς τοῦ Σολωμοῦ, τὸ Μαρκοῦ καὶ τὸν Πολυλά, ὁ Χρυσομάλλης, ὁ Κονεμένος, ὁ Καλλοσογῦρος καὶ ὁ Ν. Κογεβίνας, μ' ἐνθουσιασμό καὶ ἀφοσίωσιν ἔργαζόντανε γιὰ τὴ πνευματικὴ ἀναγέννησιν τοῦ τόπου. Σ' αὐτοὺς σιὰ δὲν ἄργησε νὰ πάη καὶ ὁ νέος Μαβίλης, ἀγωνιστὴς γενναῖος, μὲ τὴ θερμὴν τοῦ καρδιά, τὸ δυνατό του χαχαχῆρα καὶ τὸ σπάνιόν του πνεῦμα. Ἦ μεγάλη διάνοια τοῦ Πολυλά ποὺ ἐνόησε γλήγορα τὸ ἐξαιρετικὸ φυσικόν του, τὸν ὠδήγησε καὶ τὸν ἐβοήθησε νὰ κατανοήσῃ τὰ μυστήρια τῆς ὑψηλῆς τέχνης μέσα στὰ ἀριστουργήματα τῶν ἀρχαίων κλασικῶν καὶ σ' ἐκείνα τῆς νεώτερης ἐποχῆς. Ἔχοντας ἔτσι πλουτίσει τὸ νοῦ του στὴν πατρίδα του καὶ διψῶντας ἀνώτερη μίθισιν, ἐπῆγε στὴ Γερμανία. Ἐκεῖ μᾶς τότε παρουσιάζει ἡ κυρία Δεντρινοῦ ἐπιδομένονε στὴ μελέτη τῆς γλωσσολογίας καὶ τῆς Σανσκριτικῆς καὶ πρὸ πάντων στὴ μελέτη τῆς Καντιανῆς Φιλοσοφίας γιὰ τὴν ὁποία ἀπὸ νέος αἰσθανόντανε ἰδιαίτερη κλίση. Ἡ αὐστηρὴ ἠθικὴ τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ φιλοσόφου καὶ ἡ πρὸς τὸ χρέος πίστις του ἐτραβήσανε τὴν ψυχὴν του. Κι' ἔτσι

μ' αὐτὴ τὴ φιλοσοφία ἐμορφώθηκε ὁ μοναδικὸς του χαρακτήρας, ὁ εἰλικρινὴς καὶ ἱπποκικός, ποὺ δὲν προδίνει ποτε τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἰδανικά του.

Μὰ καὶ τούτη ἡ φιλοσοφία δὲν τὸν ἱκανοποιοῦσε τελειωτικά.

Κάτι κ' ἄλλο διψοῦσε ἡ ψυχὴ του. Ὁ Σοπεργάουερ σὰ νὰ τότε τραβᾷ περσότερο. Ἦ λίκρα ποὺ βγαίνει μέσ' ἀπὸ τὴν πεσσιμιστικὴν φιλοσοφίαν τοῦ μαθητῆ τοῦ Kant, γιομίζει τὴν ψυχὴν του. Σύμφωνα μὲ τὸ Σοπεργάουερ ἡ ζωὴ κατατάει ἓνα βάρος. Μία τυφλὴ δύναμις, ποὺ ἔχει ὄνομα θέλησις, κυβερνάει τὸν κόσμον. Αὐτὴ ὀρίζει, αὐτὴ προστάζει τὸ λογικόν, καὶ σ' αὐτὴν ὑπακούνε τὰ πάντα. Ἔτσι ὁ θάνατος ἀστράφτει λυτρωτῆς.

Ἦ ἀγάπη πρὸς τὸ θάνατον ριζώνει μὲς τὴν καρδίαν τοῦ ποιητῆ ὡς τὴ στερεὴν τοῦ στιγμῆ. Σ' ὅλην τὴν ποίησιν κυριαρχεῖ αὐτὴ ἡ ἰδέα. Μόνη παρηγοριὰ τοῦ ἀπομένει ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴν Τέχνην καὶ ἡ λατρεία γιὰ τὴν πατρίδα.

Μαγεμένος ὁ νοῦς του ἀπὸ τὰ κάλλη τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ κόσμου, ἀγάπησε καθεὶ ποὺ σχετίζεται μ' αὐτόνε. Δὲν μποροῦσε νὰ πιστέψῃ πὺς ἐξίθιγε γιὰ πάντα ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ, ποὺ ἡ λάμψις τῆς ἀστράψε σὲ ὀλάκερη τὴν οἰκουμένην. Ἔτσι μᾶς ἐξήγησε τὸ φλογερὸν πατριωτισμὸν τοῦ ἡ κυρία Δεντρινοῦ. Πατριωτισμὸν ὄχι κοινὸν καὶ κοινότυπον, μὰ βασισιμένονε στὴν ἀσάλευτη πίστιν του γιὰ τὸ μεγάλο προορισμὸν τῆς φυλῆς του. Εἶναι περήφανος ποὺ γεννήθηκε Ἑλληνας. Ἀνάμεσα στὴ βάρβαρη ἀνατολή, ἡ Ἑλλάδα εἶναι γι' αὐτὸν ὁ παράγοντας τῆς προόδου. Πιστέβει σὲ ξαναγεννημὰ τῆς καὶ προβλέπει τὸ γινεῖσόν τῆς σὲ παλιὸ μεγαλεῖον. Καὶ τραγουδάει μὲ πόνον καὶ μ' ἐλπίδα:

Ἄχ! πότε θάρθη, πότε θάρθη, ἡ ὄρα
Νὰ ματαστράψῃ ἡ ὄψη σου ἡ σβυμένη
Καὶ τὴν ἐρημωμένην σου τὴ χώρα
Μ' ἐλπίδα νὰ φωτίσῃς, ὦ ἀντρεπωμένη;

Ἔτσι δύο εἶναι τὰ μοτίβα ποὺ κυριαρχοῦνε στὴν ποίησίν του, ὁ ἔρωτας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ὁ ἔρωτας πρὸς τὴν ἀνυπαρξία. Κι' ἂν καιμιά φορὰ ἡ γυναικεία ὀμορφιά κατορθώνει νὰ τοῦ ταραξῇ τὴν ψυχὴν, ὡς ποτε δὲ βλέπουμε νὰ τότε κυριεύει, γιατί ἡ καρδιά του δὲν ἔχει θέσιν παρὰ γιὰ τὴς δύο τοῦ μεγάλης ἀγάπης. Ἴσως θὰ φταῖνε κ' αὐτὲς ποὺ ἡ ποιητικὴ του παραγωγή εἶναι τόσο λιγοστή. Εἶχε ἄβυσστο πόθον, μᾶς εἶπε ἡ κυρία Δεντρινοῦ, νὰ μᾶς χαρίσῃ ἓνα πνευματικὸν ἀριστούργημα ἄξιο τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ὅμοιον μὲ κείνα τὰ μεγάλα πῶχονε οἱ ξένες φιλολογίαι. Μὰ δυστυχῶς ἂν κ' ἦτανε καθ' ὅλα ἱκανὸς γιὰ νὰ μᾶς χαρίσῃ ἓνα τέτοιο ἔργον, δὲ μᾶς τ' ἄφησε κ' αἰτία ὄχι μικρὴ βέβαια θὲ νᾶναι ἡ μεγάλῃ ἰδέαν ποῦχε γιὰ τὴ θεία τέχνην του. Ἐποθοῦσε νὰ μᾶς δώσῃ ἔργον καθ' ὅλα τέλειον. Ἔτσι καὶ στὰ λιγοστά ἔργα ποὺ μᾶς ἄφησε ἡ ἐχτέλεσις ποτε δὲν προδίνει τὴ σύλληψιν. Τὰ σονέττα

του είναι τέλεια στη μορφή. Δυστυχῶς ἡ κ. Δεντρινοῦ δὲ μᾶς ἀπάγγειλε παρὰ ἓνα δυὸ ἀπὸ τὰ ὄμοια σονέττα του. Νομίζω πὸς δὲ θᾶχανε τίποτα ἢ διάλεξι ἂν ἀκούοντανε ἐκεῖ τὸ Μούχρωμα, ἢ Παλιοκαστρίτσα καὶ οἱ Ἔρμονες, σονέττα σὰ ὁποῖα δείχνεται ἄφταστος ὁ τεχνίτης καὶ ποῦ θαρρεῖ κανεὶς πὸς μὲ μιὰ πνοὴ ἐβγήγανε τόσο ἀβίαστα καὶ τόσο τέλεια ἀπὸ τὴν ὄμοια ψυχὴ του. Πρώτη φορὰ μετὰ τὸ Σολωμὸ βλέπουμε τόση τελειότητα στὸ στίχο καὶ στὴ μορφή.

Δὲ φαριστιέται ὁ Μαβίλης μόνο στὴ ζωηρότητα τῆς εἰκόνας ποῦ μᾶς δίνει, μὰ θέλει νὰ μᾶς τὴ δώσει πρὸ παντὸς ὄμοια. Ἐκεῖνο ποῦ τυραννεῖ τὸ πνεῦμα του τὴν ὄμοια ποῦ θὰ διατυπώσῃ μιὰ ἰδέα, δὲν εἶναι τόσο ἡ ἰδέα ὅσο ἡ μορφή· γιατί θέλει νὰ τὴν ἀποδώσῃ ἀρμονικά, πλούσια καὶ τέλεια καθ' ὅλα. Τοῦτο τὸ αἴτημα τῆς ὄμοιας μορφῆς τὸ βλέπουμε καὶ στὶς μικρότερες λεπτομέρειες τοῦ στίχου καὶ τῆς γλώσσας. Τὸ ἔργο του δὲν τὸ ἀφίνει παρὰ ἀροῦ νομίζει πὸς τόφτασε στὴν ἀνώτερη τεχνικὴ τελειότη. Τὸ κοινό, τὸ χυδαῖο καὶ τὸ δυσαρμονικὸ λείπει ὁλότελα ἀπὸ τὸ ἔργο του. Ὁ στίχος του δὲν εἶναι ἀρμονικὸς μοναχά, εἶναι ἀληθινὴ μελωδία, εἶναι μουσικὸ καθ' αὐτὸ στοιχείο. Ἀπὸ τὰ πολλὰ ποιητικὰ εἶδη ἐδιάλεξε τὸ σονέττο, καὶ μέσα σ' αὐτὸ ἔχυσε τὸν πόνο του, τὲς ἀγάπες του καὶ τὰ ἰδανικά του. Τ' ἀγάπησε καὶ τὸ δούλεψε ὅσο ὁ Heredia καὶ ὁ Πετράρχης, γιατί ἐπίσταβε πὸς μ' αὐτὸ μπορεῖ κανεὶς σὲ λίγους στίχους νὰ διατυπώσῃ ἀρμονικά καὶ τέλεια μιὰ ποιητικὴ εἰκόνα.

Καὶ τοῦτο τὸ πύτυχε σχεδὸν πάντα. Ἡ ἐλεγχτὴ του ἐργασία θὰ λάβῃ ξεχωριστὴ θέση στὴ φιλολογία μας. Δὲν πειράζει καθόλου ἂν εἶναι λιγιστή. Τοῦτο μπορεῖ νᾶναι καὶ ἀρετὴ. Ἐνας μικρὸς τόμος μπορεῖ νὰ κλείσῃ μιὰ ψυχὴ. Ἄν ἔξοῦσε ἀκόμα, πολλὰ θὰ μπορούσε νὰ ἐλιπίξῃ κανεὶς. Μὰ ἡ πατριδα μᾶς τότε πῆρε. Ἡ λαχτήρα νὰ τὴν ἰδῇ μεγάλη ὅπως αὐτὸς τὴν ὄνειρευόντανε δὲν τὸν ἀφινε ἡ ψυχο σὰ ὑστερα χρόνια τῆς ζωῆς του. Ἔτσι τότε βλέπουμε νὰ πολεμᾷ στὴν Κρήτη καὶ στὴν Ἡπειρὸ μετὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1897 ὅπου ἐλληγοῦθηκε στὸ χέρι καὶ στὸ πόδι μιὰ πῖο πολὺ στὴ καρδιά γιὰ τὴν ἐθνικὴ συμφορὰ. Κι' ὅμως ἐλιπίζε πάντα.

Μετὰ τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1909, ἐπίσταβε πὸς χαράζοντε νέας μέρες στὸν τόπο καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ἀποφάσισε νὰ δεχτῇ νὰ βγῇ βουλευτής. Τότες ἐβγαλε καὶ τὸν περιφήμω λόγῳ στὴ Βουλὴ γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα.

Ἡ κυρία Εἰρήνη Δεντρινοῦ ἀπομνημόνεψε τὴν κοψιερὴ του φράσι: «Δὲν ὑπάρχει γλώσσα χυδαία, ὑπάρχουν μόνο χυδαῖοι ἀνθρώποι». Καὶ παρήγορο εἶναι γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος πὸς στὸ σημεῖο αὐτὸ τοῦ λόγου τῆς, τὸ ἀκροατήριον ὅπου διεκρίναμε ἰδιαίτερα τὴ νεολαία, ξέσπασε σὲ ζωηρὰ χειροκροτήματα.

Στὰ 1912 ὅταν ἐκήρυξε ἡ Ἑλλάδα τὸν πόλεμον τῆς Τουρκίας, ὁ Μαβίλης δὲν ἐδίστασε νὰ τρέξῃ ἀπὸ τοὺς πρώτους μ' ὅλα του τὰ ὄμοια χρόνια του. Ἐβλεπε τὸνειρό

του νὰ λαβαίνῃ ἴσάρα καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἐστοχάστηκε οὔτε βάσανα οὔτε κακουχίες. Ἐβλέπανε πολὺ μακρύτερα τὰ μάτια του. Ἐφτασε τέλος μὲ τὸ Σῶμα του στὸ Ἀρῖσκο. Ἐκεῖ ὤρμησε στὴ φωτιὰ τῆς μάχης μ' ὄλη τὴ φλόγα τῆς γενναίας ψυχῆς του ποῦ ἀγγίξε πιά τὸνειρό τῆς. Ἐβλεπε φανερὸ τὸν ξαναγεννημὸ τῆς φυλῆς του. Καὶ ὠ γλυκιὰ στιγμὴ!

Ἐνα βόλι

Τὸν ἔστειλε ἦρωα στὸ ἡλύσιο περιβόλι.

Ἐπέθανε γιὰ τὸ Ἰδανικὸ του, πιστὸς ὡς τὸ τέλος εἰς ὅ,τι ἐνόμιζε χρέος του.

Τῆς δόξας ὁ ἥλιος ἔλαμψε εἰς τὸ μέτωπό του.

Τέτοιοι ἦτανε ὁ ἀνθρώπος ποῦ ἡ κυρία Δεντρινοῦ μὲ τὴ σοφὴ τῆς διάλεξι μᾶς ἔκαμε νὰ γνωρίσουμε βαθειά. Τῆς πρέποντε χίλιοι ἔπαινοι καθὼς καὶ στὸ συνεργατῆ τῆς τὸ γνωστὸ λογοτέχνη κ. Κ. Θεοτόκη, γιὰ τὴ δυνατὴ πνευματικὴ ἀπόλαψι ποῦ μᾶς ἔδωκε καὶ εὐχόμαστε νὰ μὴ μείνει χωρὶς μιμητὲς ἢ καλὴ αὐτῆ ἀρχή.

ΕΝΑΣ ΑΚΡΟΑΤΗΣ

⊙ ⊙ ΒΟΙΩΤΙΑ ⊙ ⊙

...More and more to the eye, and less and less to the ear...

OSCAR WILDE

Ἄπ' τὰ βουνὰ τῆς Λιάκουρας μᾶς δέχτηκαν οἱ κάμποι. Τὸ ξερὸ ἀγέρι ἐχάθηκε. Μιὰ μπόχα ἐδῶ μᾶς πνίγει. Πλήθια στολί'ια γύρου μας καὶ χάρδια. Μὰ δὲ λάμπει τριγύρου μας ὁ ἀγέρας πιά. Τ' ἀτὰ τ' ἀδρά ἔχουν φύγη.

Τὸ Μαυρονέρι ἀπλόχερα τοὺς κάμπους δυναμώνει. Ἐξέχειλα τὰ ποτάμια του διαβαίνουν, Κ' οἱ μύλοι πλένε στὰ πράσινα νερά. Γύρου τοὺς περιζώνει λαὸς βαθραλῶνε. — Τὴν περνοῦν ὄλο τραγοῦδι οἱ φίλοι! —

Μὰ καὶ χιλιάδες χαίρουνται στὶς ὄχτες οἱ χελῶνες. Τοὺς ἔρωτες τοὺς πλέκουνε καὶ κάνουνε τοὺς γάμους. Τάχα μεθαίε τες τὸ νερὸ ἢ αὐτὲς μεθάνε μόνες μὲ τὰ κρασάτα λούλουδα, ποῦ ὑψώνονται στοὺς ἄμμους;

Ἄδιάντροπα καὶ σπάταλα στὶς ἀκρες τοῦ νεροῦ ξαπλώνονται στὸ Βοιωτικὸν ἀγέρα καὶ γελάνε βούρλα καὶ χόρτα τοῦ νεροῦ παχειά. Κι ἀπὸ παντοῦ πλήθος γιομάτα χρώματα τὰ ζωῦφια ξεπετανε.

Μέσα στὰ χροσοκίτρινα καὶ τὰ κρασάτα ἀνθάκια — χελῶνες καὶ καὶ βαθρακοὶ βγαίνουνε λασπομένοι — πάνου ἀπὸ τ' ἄρτονα νερά, ποῦ γύρου τοὺς μπαμπάκια φτερώνουν, νά, κ' οἱ κλώστηδες μὲ σκουρὸ μπλε βαμμένοι —

— Ἀτλή καὶ ὀλόξερη Ἄττικὴ, ποῦ λάμπουνε στὰ πλάτια τ' ἀρμονικά σου τὰ βουνά, τ' ἀνά, τὰ γυμνωμένα, τέτοια ὄρνια βαρκικὰ ποτέ; τὰ γαλανὰ σου μάτια δὲν τὰ εἶδανε τί ἀδιάντροπα ποῦ θάτανε γιὰ σένα!

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— "Ένας φίλος και νεαρός π ετάστρας δημοσίεψε στην προχθεσινή «'Ακρόπολη» τόν «'Ακάθρατο "Υμνο» σέ στίχους...είκοσιτρισύλλαβους—και τράβα κορδέλα ! Οί στίχοι του όσο καλοί κι αν είναι, έτσι πού τυπωθήκανε μοιάζουνε σά σχολήγια κι ό ποιητής τους μπορεί νά πεί κανείς πώς έπαθε ποιητική σκοληχοειδίτιδα — και περαστικά του.

— "Αν ξακολουθήσει αυτό τό κακό, τότε πιά οί στίχοι δέ θά μετρούνται μέ συλλαβές,μά μέ τούς πύοντους. Θά λέμε λ.χ. : Τό ποίημα αυτό είναι γραμένο σέ στίχους δεκαπεντάπουντους, είκοσιπεντάπουντους κλπ. Κ'έτσι, μά και θά μεταχειριζόμαστε τό κοινό μέτρο, θά δικαιολογείαι και ή φράση : «'Τράβα κορδέλα», γιά τούς ποιητές.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. κ. Η. Νυβ. Γρ. Ξνπ. κι άλλους πούχανε δηλώσει πώς σ' όρισμένη έποχή θά πλερώσουν τή συντρομή τους. Τή συντρομή σας μπορείτε νά τήν άρήσετε στό βιβλιοπωλείο Βασιλείου—Κουκλιάρα (όδός Σ'αδίου 42) παίρνοντας άπόδειξη ύπογραμμένη άπό τόν εκδότη τού «'Νουμά».

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΣΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραμμή Πειραιώς—Κυκλάδων

Γραμμή Πειραιώς—'Αλεξανδρείας

Τό μέ διπλούς έλινας και μηχανάς άφθάρτου ταχύτητας πολυτελείας και άνέσεως θαλαμηγόν άτμόπλοιοι «'ΕΣΠΕΡΙΑ» άναχωρεί εκ Πειραιώς (Παράλια Τρούμπας).

'Εκάστην ΗΕΜΗΤΗΝ, ώραν 10.30 μ. μ. δι' **Σύρον Τήνον, 'Ανδρον και Κόρθιον.**

'Εκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ, ώραν 3 μ. μ. δι' **'Αλεξάνδρειαν**

Διά περαιτέρω πληροφορίας άπευθυντέον :

Εν **'Αθήναις.** Γραφεία Γεν. Διευθύνσεως, όδός 'Απελλού άριθ. 1 και εις τή Πρακτορεία ταξειδίων κ. κ. Θωμά Κοζκ και Υιού, 'Αδελφών Γαϊόλιαν και Σ. Σωυίδου, (Πλατεία Συντάγματος) και 'Ιωάν. Ρέντα (παρά τόν ή-λέκτρικόν σταθμόν 'Ομοσίας).

Εν Πειραιεϊ. Γεν. Πρακτορείον, όδός Φίλωνος, 41, (όπισθεν 'Αγίας Τριάδος).

Εν 'Αλεξανδρεία Μ. Η. Σαλβάγ ν. όδός 'Αντωνιάδου, 1

(Εκ τού Πρακτορείου)

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΣΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**Γενικός Διευθυντής ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ****ΤΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ****Τό ταχύπλοιον θαλαμηγόν 'Ελληνικόν ύπερωκεάνειον****“ΑΘΗΝΑΙ.”**

άναχωρήσει εκ Πειραιώς μέσω Καλαμών—Πατρών κατ' εΰθειαν διά Ν. 'Υόρκην τήν 6 'Απριλίου.

'Επίσης τό μέγα έλληνικόν ύπερωκεάνειον

“ΠΑΤΡΙΣ”

άναχωρήσει εκ Πειραιώς μέσω Καλαμών—Πατρών κατ' εΰθειαν διά Ν. 'Υόρκην τήν 13 'Απριλίου.

'Επίσης τό μέγα έλληνικόν ύπερωκεάνειον

“ΙΩΑΝΝΙΝΑ.”

άναχωρήσει εκ Πειραιώς (μέσω Καλαμών—Πατρών) κατ' εΰθειαν διά Νέαν 'Υόρκην τήν 20 'Απριλίου.

'Επίσης τό μέγα 'Ελληνικόν ύπερωκεάνειον

“ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.”

άναχωρήσει εκ Πειραιώς μέσω Καλαμών—Πατρών κατ' εΰθειαν διά Ν. 'Υόρκην τήν 27 'Απριλίου.

Δι' έπιθέτας, είσιτήρια και περαιτέρω πληροφορίας άπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Πρακτορείον 'Εθν. 'Ατμοπλοίας όδός 'Απελλού 1. 'Αριθ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : Γενικόν Πρακτορείον 'Εθν. 'Ατμοπλοίας τής 'Ελλάδος, όδός Φίλωνος άρ. 44 (όπισθεν 'Αγίας Τριάδος). 'Αρ. τηλ. 127.

Οί θέλοντες νά άπραγμάτωσι θέταις άνάγκη νά δηλώτωσι έγκαιρώς εις τή Κεντρικά Πρακτορεία τής 'Εταιρίας και εις τούς κατά τόπους άνεγνωρισμένους αντιπροσώπους.

'Υποστηρίζοντες τή 'Ελληνικά άτμόπλοια, ύποστηρίξτε τήν **Σημιαίαν θαλασσαν, μεγαλώνετε τήν Πατριδα θαλασσαν.**